

SLOVENSKA vestnik

Letnik XXIV.

Celovec, ponedeljek, 22. december 1969

Štev. 50 (1434)

Koroški Slovenci pri ministru za pouk

ZDRUŽENI NARODI PROGLASILI:

'Desetletje razorožitve'

Na predhodno prošnjo je minister za pouk dr. Alojs Mock 15. decembra na Dunaju sprejel delegacijo obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev, v kateri so bili od ZSO podpredsednik Janez Wutte in odbornik prof. Milan Kupper in od NskS predsednik dr. Reginald Vospernik in podpredsednik dvorni svetnik dr. Joško Tischler, poleg tega pa še strokovni nadzornik dr. Valentin Inzko in ravnatelj slovenske gimnazije dr. Pavle Zablatic [predsednik ZSO dr. Franci Zwitter in podpredsednik Hanzi Ogris ter vodja manjšinskega šolskega oddelka okrajni nadzornik Rudi Vouk se razgovora zaradi obolevnosti niso mogli udeležiti].

Med razgovorom, pri katerem so sodelovali tudi pristojni referenti iz ministrstva za pouk, je minister dr. Mock povedal, da bodo na pristojnih mestih takoj začeli s posebnimi ukrepi za gradnjo lastnega poslopja za slovensko gimnazijo v Celovcu. Na izbiri sta po zagotovitvi ministra dve gradbišči; po dokončni odločitvi glede lokacije bi morali takoj izdelati program prostorninskih potreb, potem pa bi lahko začeli s podrobnim načrtovanjem. Minister je poudaril, da imata velikovška in slovenska gimnazija enako možnost priti čimprej pod isto streho in brez posebnih ovir bi jeseni 1970 lahko začeli z gradnjo.

Zastopniki koroških Slovencev so ministra seznanili tudi s problematiko obveznega šolstva ter mu posredovali predloge za ureditev od-

Na sedežu Združenih narodov v New Yorku se je prejšnji teden končalo letošnje zasedanje glavne skupščine OZN. Razprave so trajale vse od septembra ter so bile posvečene najrazličnejšim perečim vprašanjem sodobnega sveta. Pri tem se je — kakor tudi že pri prejšnjih zasedanjih — večkrat pokazalo, da je svetovna organizacija v očeh vseh včlanjenih držav sicer koristna in potrebna ustanova, da pa obstajajo mnoge razlike v ocenjevanju njenih pristojnosti. Ravno zaradi tega je tudi letošnje zasedanje glavne skupščine odražalo razlike med tistim, kar imajo velike sile za svoj trenutni, male države pa za svoj trajni interes.

Vendar pa je spodbudno dejstvo, da se je kljub različnim pogledom razprava glede mnogih splošno važnih vprašanj končala z zmago širših interesov svetovne skupnosti ter je OZN ne glede na svoje pomanjkljivosti in slabosti znova uspešno opravila svojo nalogo. Seveda ostane slej ko prej potreba po nadaljnjem utrjevanju svetovne organizacije in se v tej smeri posebno odločno zavzemajo zlasti neuvrščene države, ki že od vsega začetka poudarjajo, da OZN ne sme biti izkoriščana v enostranske

prti vprašanj. Minister dr. Mock je izrazil pripravljenost, rešitve iskati v sodelovanju s prizadeto manjšino.

interese ene ali druge države oz. skupine držav, marveč mora biti in ostati univerzalna organizacija, ki bo služila koristim vsega človeštva.

Prihodnje leto bo OZN slavila svoj 25-letni jubilej ter je bila v tej zvezi dana pobuda, naj bi svečanosti potekale v čim bolj delovnem ozračju, to pomeni, naj bi tudi praznovanje jubileja pomenilo prispevek skupnim prizadevanjem za uveljavljanje načel, ki so bila pred 25 leti proglašena v ustan. listini OZN in ki veljajo kot temeljni zakon za obravnavanje in urejevanje vprašanj današnjega sveta. V okviru priprav na jubilejno leto in sploh na bodoče delo je vsekakor pomembno in hkrati tudi obetajoče znamenje, da so Združeni narodi prihodnje desetletje proglasili za „desetletje razorožitve“.

Berlin in Bonn iščeta skupni jezik

V odnosih med obema nemškima državama se obeta novo obdobje. Vse kaže, da se bodo desedanj „ustljeni“ pogledi tudi v tem vprašanju nekoliko prilagodili razvoju časa.

Vzhodnonemški predsednik Walter Ulbricht je zahodnonemškemu predsedniku Gustavu Heinemannu poslal pismo, v katerem predlaga sklenitev sporazuma o vzpostavitvi „enakopravnih odnosov“ med obema državama. Samo dva dni pozneje je Heinemann že odposlal v Berlin svoj odgovor Ulbrichtu.

Ne gre zdaj toliko za to, ali bo res prišlo do takega sporazuma. Bistveno je že dejstvo, da se je med vzhodnim Berlinom in Bonnem sploh toliko otdalilo, da je možno izmenjati take note. Iz tega sledi, da je le začelo prevladovati mnenje, da je tudi v tako imenovanem nemškem vprašanju mogoče doseči kak korak naprej le po poti medsebojnega zblizevanja in sporazumevanja.

je nedvomno pozitivno dejstvo. Neuvrščene kot tudi mnoge druge majhne in srednje države so to pozdravile.

Kljub ugodnim spremembam v odnosih med velikimi silami pa so mnoga pereča svetovna vprašanja še naprej nerešena, velike sile pa jih same ne morejo rešiti. Neuvrščene države ne morejo biti pasivni opazovalci in se zato tvorno borijo proti politiki sile in pritiskov. Čutiljo potrebo po skupnih prizadevanjih za nove odnose, da bi bile vse države tvorni partnerji na mednarodnem prizorišču in da bi enakopravno sodelovale v reševanju svetovnih problemov.

Danes ni dovolj, da se samo ponavljajo splošna načela in deklaracije; zdaj je treba storiti korak naprej. Globoko sem prepričan, da neuvrščene države, vse skupaj in vsaka zase lahko napravijo takšen korak, da bi bil njihov prispevek k svetovnemu miru in napredku še bolj učinkovit.

Zadovoljne praznike in mnogo uspehov v novem letu

vsem bralcem, naročnikom
in sotrudnikom

UREDNIŠTVO · UPRAVA

Nekaj misli ob koncu leta

Ne le po poslovnem in gospodarskem življenju, marveč tudi v političnem in splošnem družbenem dogajanju je navada, da se ob koncu leta napravi nekakšen pregled in obračun. Seveda pa v kratkem članku ni mogoče napraviti take bilance, zato naj tukaj nanizamo le nekaj misli in omenimo le nekaj dogodkov, ki stopajo v ospredje, ko smo se znašli na pragu novega leta.

Leto 1969, od katerega se poslavljamo, bo v zgodovini človeštva nedvomno zapisano kot leto, ko je človeku prvič uspelo zapustiti njegovo staro Zemljo in napraviti prve korake po drugem nebesnem telesu — na Luni. Ob tem res edinstvenem podvigu so vsaj za trenutek stopili v ozadje vsi drugi problemi, ki pa zaradi tega niso postali nič manj zanimivi, manj aktualni in — na žalost — manj pretresljivi.

V istem letu in v istih trenutkih, ko smo se navduševali ob prvem sprehodu na Lunini površini, smo bili namreč doma na Zemlji pričrta nadaljnjim krivicam in zločinom, ki jih kopiči človek nad svojim sočlovekom. V Biafri množično umiranje za lakoto, na Srednjem vzhodu nenebna grožnja novih oboroženih spopadov, v Vietnamu odkritje strašnih pokolov nad civilnim prebivalstvom s strani ameriških vojakov... Potoki krvi in kupi ruševin so atributi današnje stvarnosti, ko skuša človek demonstirati svojo veličino in svojo moč, toda v resnici dokazuje le svojo majhnost in svojo nemoč.

Pa ne samo v velikem svetovnem merilu, tudi v ožjem domačem okviru se kažejo zelo velike razlike med deklariranjem načel in njihovim praktičnim uveljavljanjem. Radi bi verovali in zaupali besedam o toleranci, sožitju in medsebojnemu razumevanju, toda „tehničar pravčnosti“ je na Koroškem takoj iz ravnotežja, čim si nekdo dovoli opozoriti, da je te oblike skupnega življenja treba razumeti obojestransko. Poslavljajoče se leto nas v tem oziru spominja na nove neljube dogodke: ob razbijanju slovenskih oz. dvojezičnih napisov na poslopih slovenskih ustanov, ob izpadih proti slovenskim kulturnim prireditvam, ob histerični gonji in brezvestnem zlorabljanju domovinskih čustev za protislovenske atmosfere, če se organizacija koroških Slovencev zanima za nakup zemljišč odosno poslopja na južnem Koroškem — ob takih in podobnih dejstvih je pač težko verjeti, da sta oba naroda na Koroškem res enakopravna in enakovredna.

Vendar tudi leto 1969 ni bilo brez svetlih trenutkov, ni bilo brez dogodkov, ki opravičujejo optimistične poglede v bodočnost.

Na svetovnem političnem odru je morda najbolj obetajoča novost v tem, da nenebno narašča krog držav, narodov in posameznikov, ki nočejo več prekrizanih rok gledati, kako se v velikem in malem teptajo načela, zajeta v ustanovni listini Združenih narodov, ki bo v novem letu slavila svoj 25-letni jubilej. Ne nazadnje pod pritiskom mednarodne javnosti sta se obe veliki sili — Amerika in Sovjetska zveza — začeli pogovarjati o možnostih, kako bi zaustavili ali vsaj omejili čedalje nevarnejšo oboroževalno tekmo. Čeprav le v malih in doslej povsem nezadovoljivih „obrokkih“, se je ameriški predsednik Nixon moral končno le odločiti za postopni umik ameriških čet iz Vietnoma. Tudi v nemški in evropski politiki so se po zamenjavi v bonškem vodstvu začeli polagoma uveljavljati novi, bolj stvarni pogledi, ki obetajo, da bo le uspelo prelomiti s preteklostjo in postaviti reševanje spornih vprašanj na nove temelje.

In pri nas? Tudi v ožjem smislu ni potrebno, da bi bil naš pogled v bodočnost povsem zameglen od raznih negativnih pojavov. Res je, da se pri uresničevanju določil člena 7 državne pogodbe tudi v tem letu ni ničesar premaknilo naprej. Hkrati pa je treba ugotoviti, da je jasna opredelitev med letošnjo proračunsko razpravo v deželnem zboru lahko obetajoč uvod v novo obdobje reševanja manjšinskega vprašanja, ki mora sloneti na načelih resnične demokratičnosti in na modernih pogledih na sodobno družbeno dogajanje. Pri tem ni mogoče prezreti dimenzij, ki jih zlasti v tem delu sveta zadobiva sožitje in sodelovanje med narodi. V vprašanju Južne Tirolske je ta razvoj očitno že utrl perspektivo sprejemljive ureditve; torej bi ob dobri volji moralo uspeli tudi v vprašanju koroških Slovencev.

Za zaključek le še eno: kljub vsem slabim lastnostim je človek našega časa le še obrnil v sebi tudi nekaj človečnosti, o čemer pričrta mednarodna solidarnost ob katastrofalnem potresu v Banjaluki. Vendar pa se tega ne bi smeli zavedati le ob tragičnih preizkušnjah, marveč bi morali v tem smislu ravnati vedno in poudariti, vsak posameznik in vsi skupaj. Temu spoznanju bi morali veljati tudi bližnji prazniki — v duhu sožitja in miru med ljudmi in narodi!

Neuvrščena - sinonim boja za neodvisnost

Med proslavami ob 300-letnici zagrebške univerze je bil predsednik SFRJ Josip Broz Tito proglašen za častnega doktorja. Ob tej priložnosti je imel daljši govor, v katerem je med drugim zavzel stališče tudi do politike neuvrščeniosti.

Politika neuvrščeniosti — je ugotovil predsednik Tito — se ni rodila kot rezultat neke formalne opredelitve ali poprejšnjega dogovarjanja med njenimi pobudniki o ustanovitvi tretjega bloka, kot so včasih skušali podtakniti, temveč kot izraz življenjskih interesov in skupnih potreb narodov, da žive v miru, svobodi in neodvisnosti, da postanejo na mednarodnem prizorišču enakopravni udeleženci, ne pa opazovalci. Po svojem poreklu je ta politika globoko demokratična, gradili so jo, kar velja še danes, vsi njeni pobudniki, eden od njenih bistvenih ciljev pa je vzpostaviti enakopravne in demokratične odnose med narodi in državami.

Kot izraz svobodne opredelitve

vseh držav, ki so jo sprejele, je bila politika neuvrščeniosti od vsega začetka samostojen dejavnik mednarodnih odnosov in je dajala v okvirih objektivnih možnosti konstruktiven prispevek k reševanju svetovnih problemov. Zanj je značilna široka odprtost do novih, svežih idej in pobud. Rodila se je iz nujnosti nove dobe, razvila se je v široko gibanje za mir in postala sinonim boja za neodvisnost, gospodarski razvoj in enakopravno mednarodno sodelovanje.

Človek vedno prodira do včeraj nedoumljiv, skrivnosti vesolja, je naglasil predsednik Tito, absurd pa je, da se prav v času tako velikega napredka znanosti in tehnike preda med razvitem in nerazvitimi državami ne zmanjšuje, ampak narobe, še povečuje in tako še naprej zaostčuje eno od temeljnih in najbolj perečih protislovij sodobnosti. Usmeritev velikih sil, da s pogajanjimi urejujejo svoje medsebojne odnose in iščejo rešitev spornih problemov,

Obvestilo bralcem

Cenjene bralce prosimo za razumevanje, ker je letošnja številka za božične in novoletne praznike izšla z zamudo. Kriva je bila predvsem gripa, ki tudi našemu uredništvu in tiskarni ni prizanesla.

Prihodnja številka našega lista bo zaradi obilice praznikov izšla šele v petek 9. januarja 1970; zato pa prihaja „Slovenski vestnik“ tokrat med svoje bralce v obširnejši obliki. Poleg tega prilagamo tradicionalni stenski koledar — kot majhno priznanje zvestim naročnikom in kot vidno vez med bralci in njihovim uredništvom.

Avstrijski tretji poizkus pri Evropski gospodarski skupnosti

Na poti Avstrije k razgovoru s predstavniki Evropske gospodarske skupnosti sveti spet enkrat „zelena luč“. V okviru obravnavane vprašanja ureditve odnosov s tretjimi državami je namreč ministrski svet EGS na svojem zasedanju v ponedeljek minulega tedna sklenil, da stopi ponovno tudi z Avstrijo v razgovore glede njenih želja v zvezi z ureditvijo medsebojnih odnosov. Komisija EGS je nato pozvala avstrijsko vlado, da s svoje strani sporoči, kako si predstavlja ureditev teh odnosov.

Na Dunaju so si glede tega prišli na jasno v petek minulega tedna. Vlada se je zedinila na to, da v Bruslju predlaga znižanje carin za 30 odstotkov za vse industrijske in obrtniške izdelke ter za tiste kmetijske pridelke, s katerimi trgovanje ni zakonito urejeno (n. pr. klavna živina) je predlagala selektivno znižanje dodatni carin (Abschöpfungsbeiträge). Ob tem svojem bližnjem cilju je Dunajska vlada ponovila tudi svoj daljni

cilj, to je obsežen sporazum o gospodarskem sodelovanju Avstrije z EGS.

Že samo dejstvo, da je vlada postavila dva cilja razgovorov v Bruslju, kaže, da gledajo na Dunaju tudi na sedanji tretji poizkus pri EGS z mešanimi občutki. Kaže pa tudi, da so postali le realnejši kot so bili pri prvem poizkusu leta 1961 in pri drugem poizkusu leta 1966, pri katerih so pogoreli. Spoznali so, da je pot v EGS dvosmerna. Če v eni smeri prinaša koristi, se v drugi valijo bremena. To resnico je morala sedanja vlada docela spoznati, ko se je morala po zadnjih razgovorih leta 1967 brez uspeha umakniti iz Bruslja, čeprav je prvotno željo po pridružitvi k bruseljski šestorici decimirala na željo posebne pogodbe za ureditev medsebojnih odnosov.

To željo je sicer sedaj spet ponovila, toda istočasno je ponudila kompromis v obliki znižanja medsebojnih carin za 30 odstotkov in v obliki izboljšanja pogojev za izvoz

avstrijskih kmetijskih pridelkov, pri čemer naj bi EGS svoje carine znižala pred Avstrijo.

Vzdušje za razgovore predstavnikov naše države s predstavniki EGS je sedaj ugodnejše kot je bilo pred dvema ali tremi leti. Ugodnejši ni toliko zaradi kompromisnega predloga vlade kot pa zaradi nekaterih drugih okoliščin. Te okoliščine se zlasti zrcalijo v tem, da je po seji svojega ministrskega sveta v ponedeljek minulega tedna EGS pripravljena razgovarjati tudi z drugimi deželami, ki imajo slične interese kot Avstrija. Odhod de Gaulle iz evropske politične pozornosti prihaja Avstriji enako v prid kot prihaja drugim deželam, med njimi tudi Jugoslaviji, ki od EGS zahteva znižanje carin za meso in mesne izdelke za 25 odstotkov in ki se po presledku 14 mesecev v Bruslju o tem že pogaja. Avstriji prihaja tokrat v prid tudi umik veta, ki ga je v Bruslju Italija takoj umaknila, čim je bilo urejeno južno-tirolsko vprašanje. Tudi s strani Sovjetske zveze na sedanjo vsebino pogajanj ni pričakovati ugovorov.

Navzlic temu pa bruseljski poziv ne opravičuje nobenega optimizma. Ministrski svet EGS je avstrijsko vlado le pozval, da formulira svoje predstave o vsebini bodočih razgovorov, ni pa še dal svoji komisiji potrebne mandata za razgovore. Ti razgovori tudi ne bodo imeli nič skupnega z onimi po letu 1961 in po letu 1966, kajti EGS je medtem odstopila od svoječasni predstav o tesnejši vezanosti Avstrije na splošna določila rimskega sporazuma. Sedaj gre torej za docela novo obliko razgovorov, za postopno odpravo carin in količinskih omejitev medsebojne izmenjave med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Avstrijo. Kakor preprosto to vprašanje na prvi pogled izgleda, tako je zamotano. O tem si tudi sedanja vlada ne dela nobenih utvar, čeprav bo v prihodnjih tednih poskušala, iz tretjega — še vedno tveganega — poizkusa pri EGS napraviti že uspeh svoje zunanje politike.

Naraščanje svetovnega prebivalstva

V Ženevi je zasedala komisija Združenih narodov za populacijska vprašanja, ki se kot eden izmed tehničnih gremijev gospodarsko-socialnega sveta OZN bavi predvsem s problemi, ki se porajajo v zvezi s čedalje hitrejšim naraščanjem svetovnega prebivalstva.

Na zasedanju je bila posvečena posebna pozornost populacijsko-političnemu programu pomoči, ki si ga želijo Združeni narodi uresničiti v desetletju 1970—1980. Regionalne konference o populacijskih problemih bodo leta 1970 za Latinsko Ameriko, leta 1972 za Evropo in leta 1973 za Azijo; nato pa je v letu 1974 na sedežu Združenih narodov predviden tretji svetovni kongres o populaciji.

Problem populacije na vsem svetu — je bilo ugotovljeno na ženevskem zasedanju — postaja bolj pereč in terja nujne planske ukrepe za preprečitev čezmernega porasta števila svetovnega prebivalstva. Komisiji so bili predloženi zanimivi tozadevni podatki. Povprečno pomeni, da se bo celotno število prebivalstva je v razdobju od 1850 do 1900 v razvitih območjih znašala 1 %, v manj razvitih pa 0,3 odstotka; v razdobju od 1900 do 1950 je v obeh območjih dosegla povprečno 0,9 %; danes pa znaša zadevna stopnja v razvitih območjih blizu 1 % in v manj razvitih območjih skoraj že 2,2 %.

Na podlagi tega razvoja strokovnjaki menijo da se bo v razdobju od 1965 do 1985 število svetovnega prebivalstva povečalo za 2 do 2,1 %, pri čemer bodo ustrezne stopnje naraščanja znašale v razvitih območjih do 1,1 odstotka, v manj razvitih pa tudi do 2,5 %. To pomeni, da se bo celotno število prebivalstva na svetu zvišalo od 3289 milijonov, kolikor je znašalo v letu 1965, že na 4934 milijonov v letu 1985, torej bo povečanje predvidoma znašalo 50 odstotkov.

Tolikšen porast števila prebivalstva na vsem svetu je treba pripisati predvsem velikemu napredku medicine, ki zvišuje povprečno živ-

ljenjsko dobo ljudi. V letu 1965 je znašala povprečna življenjska doba v razvitih območjih med 69 in 71 leti, medtem ko je ta doba v večini industrijskih državah še ob začetku tega stoletja znašala komaj 45 oziroma 50 let. V manj razvitih območjih sveta pa se je življenjska doba zvišala od 35 na 58 let v letu 1960 na 38 do 60 let v letu 1965. Mestno prebivalstvo na vsem svetu bo glede na veliko stopnjo naraščanja že v desetih letih predvidoma doseglo 1254 milijonov ljudi.

Zanimiv je podatek, da se v vseh državah, v katerih število prebivalstva presega 100 milijonov, vladni organi ukvarjajo z načrtovanjem družine. Tudi sekretariat Združenih narodov je tozadevno priporočil ukrepe, ki naj bi bili upoštevani v posameznih nacionalnih programih za planiranje družine glede na plodnost v posameznih področjih sveta.

ZANIMIVA
VIZIONARSKA PROJEKCIJA:

Slovenija leta 2000

Koncepcija dolgoročnega razvoja Slovenije, katere izdelavo je kot eno od osnovnih nalog postavil šesti kongres ZKS, izhaja, da se mora slovensko gospodarstvo vključiti v gospodarsko „funkcijo“ tega dela Evrope, vendar ne kot njen privesek, temveč kot enakopraven partner z možnostmi, ki jih ima na razpolago. Inštitut za gospodarska raziskovanja v Ljubljani je razen „delovne osnove“ koncepta dolgoročnega gospodarsko-političnega razvoja Slovenije izdelal tudi nekaj študij o tej temi, ki poleg vrste podatkov vsebuje zanimivo vizionarsko projekcijo.

Kakšne so torej te napovedi? Na začetku 21. stoletja bo Slovenija imela nad dva milijona prebivalcev, točneje okrog 2 milijona 265.000. Ta jugoslovanska republika ima sorazmerno že danes največ „aktivnega“ prebi-

valstva in tako računajo, da bo leta 2000 imela okrog 929.000 zaposlenih, od teh kar 769.000 izven poljedelstva. To pomeni, da bo v prihodnjih 30 letih v Sloveniji treba „najti“ oziroma ustvariti okrog 220.000 novih delovnih mest, ne upoštevajoč pri tem kmetijstvo. Na začetku prihodnjega stoletja bo Slovenija nekakšen „servis“ Jugoslavije in Evrope — v transportnem, skladiščnem, predelovalnem, posredniškem, trgovinskem, turističnem in podobnih smereh.

Spričo te v grobih obrisih prikazane vizije bodočega gospodarskega in družbenega razvoja Slovenije je po oceni strokovnjakov nedvomno na prvem mestu vprašanje zaposlenosti in zaposlovanja. Ker se bo število prebivalstva v prihodnjih 30 letih povečalo za nad pol milijona ljudi, bo vsekakor upoštevajoč te demografske in gospodar-

ske dejavnike (predvsem de- agrarizacijo), več kot tretjina „novodošlih“ iskala zaposlitev izven kmetijstva.

Povprečna vrednost osnovnih sredstev na zaposlenega je leta 1967 znašala 70.000 novih dinarjev; potrebna vlaganja v družbene službe in stanovanja za zahtevajo še 50.000 dinarjev na zaposlenega. Računajo, da je za vsako delovno mesto v gospodarstvu potrebnih 140.000 dinarjev, torej za vseh 220.000 novih delovnih mest okrog 30 milijard novih dinarjev.

Če gledamo na zaposlenost z drugega zornega kota, prihajajo strokovnjaki do novega zaključka: razvojni proces gre proti intenzivnejšemu zaposlovanju v terciarnih dejavnostih. Prav te pa imajo v Sloveniji izredne perspektive; absorbirajo namreč čedalje več delovne sile, medtem

ko je v primarnih dejavnostih (kamor spada na primer kmetijstvo) spriču modernizacije in mehanizacije „živo delo“ vse manj potrebno. Kot predvidevajo, bo delež terciarnih dejavnosti v skupnem številu aktivnega prebivalstva Slovenije narasel čez 30 let od sedanjih 17,3 na 30,9 odstotka, nasprotno pa se bo delež primarnih dejavnosti znižal od 36,4 na vsega skupaj 20 odstotkov.

Glede na možnosti zaposlovanja, ki so očitno v terciarnih dejavnostih najširše, strokovnjaki opozarjajo tudi na izredno ugoden zemljepisni položaj Slovenije, ki ji omogoča, da te dejavnosti lahko razvije znatno nad lastne potrebe, kar pomeni, da se bo dejansko lahko razvila v nekakšen „servis“ tako v jugoslovanskem kot tudi v širšem evropskem pomenu.

POŠIROKEM SVETU

WASHINGTON. — Amerika je doživela že tretjo veliko manifestacijo za mir oziroma protestno demonstracijo proti vojni v Vietnamu. Pod geslom „prenesimo protivojno gibanje za univerz v kraje, kjer so naši domovi in družine“, so poleg študentov sodelovali tudi številni duhovniki, publicisti, pripadniki raznih naprednih organizacij ter nekateri člani kongresa. Med drugim so razpravljali o tem, ali Amerika lahko še nadalje troši 68 % svojega proračuna za vojsko, orožje in odplačilo nacionalnega dolga za stare vojne, le 32 % pa za prosveto, zdravstvo, stanovanjsko gradnjo, socialno zavarovanje in drugo. Druga velika akcija je potekala pod geslom „povej svojemu poslancu, kaj misliš“. V tem okviru so demonstranti obiskovali svoje predstavnike v zveznem kongresu in jim povedali, da ne bodo več glasovali zanje, če se ne bodo uprli vietnamski vojni. „Prinesimo mir na zemljo“ pa bo naslov akcije, ki jo bodo 24. decembra priredili študenti skupaj z duhovniki. V cerkvah bodo maše, priredili bodo nočne pohode proti smrti s svečami, predsedniku Nixonu pa bodo množično pošiljali mirovne božične voščilnice.

BONN. — Zahodnonemški državni predsednik Gustav Heinemann se je zavzel za vzpostavitev diplomatskih odnosov med Zahodno Nemčijo in LR Kitajsko. Za to zblizanje med obema državama se je Heinemann izrekel v televiziji, ko je odgovarjal na vprašanja novinarjev glede stikov s Kitajsko.

LJUBLJANA. — V Ljubljani so se na skupnem posvetu sestali predstavniki CK Zveze komunistov Slovenije ter izvršnega odbora Slovenske kulturno-gospodarske zveze iz Trsta. V daljšem in poglobljenem razgovoru sta si delegaciji izmenjali informacije o političnem položaju v Sloveniji in o aktualnih vprašanjih slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Dogovorili so se tudi o nadaljnjem sodelovanju.

JERUZALEM. — Izraelski obrambni minister Moshe Dajan je povedal, da so Izraelci na zasedenih arabskih ozemljih porušili 516 hiš zaradi suma, da so njihovi lastniki povezani z arabskimi „saboterskimi skupinami“.

ZAGREB. — Z velikimi slavnostmi so v Zagrebu proslavili 300-letnico zagrebške filozofske fakultete oziroma zagrebškega vseučilišča. Ta pomembna ustanova je bila ustanovljena leta 1669, danes pa deluje v njenem okviru že 29 fakultet in visokih šol v Zagrebu, na Reki, v Zadru, Splitu in Osijeku. V okviru slovesnosti so predsednika SFR Jugoslavije Tita proglasili za častnega doktorja, zagrebška univerza pa je bila ob svojem jubileju odlikovana z redom republike z zlatim vencem, kakor je ljubljanska univerza ob svoji nedavni petdesetletnici prejela red zasluge za narod z zlato zvezdo.

BERLIN. — Tri zahodne sile — Amerika, Velika Britanija in Francija — so povabile Sovjetsko zvezo na četverne pogovore o vprašanjih Berlina. V diplomatskih krogih menijo, naj bi v teh pogovorih obravnavali tudi zagotovitev vstopa v zahodni Berlin, ki leži sredi vzhodnonemškega ozemlja in je glede zvez z Zahodno Nemčijo prišlo že večkrat do zapletov.

PARIZ. — Francoski predsednik Georges Pompidou je v razmeroma kratkem govoru po francoski radio-televiziji skušal podati neke vrste bilanco svoje šestmesečne vladavine. V njegovem govoru je bila največja politična zanimivost nedvomno izjava, da Francija ne bo več nasprotovala vstopu Velike Britanije v EGS.

NEW YORK. — Glavna skupščina OZN je kljub nasprotovanju velikih sil sprejela sklep, ki zahteva od vseh držav, da se vzdržijo izkoriščanja bogastva morskega dna in prisvajanja tega dna, dokler ne bo sprejet mednarodni režim za morsko dno, ki je splošna last človeštva. Sklenili so, da bo leta 1972 v Stockholmu prirejena „mednarodna konferenca za človekovo okolico“. Prav tako je skupščina OZN pozvala vse države, naj dajo ustrezno materialno pomoč in moralno podporo narodom, ki se borijo za svobodo in neodvisnost.

BONN. — Predsednik državnega sveta Vzhodne Nemčije Walter Ulbricht je v svojem referatu na plenumu CK enotne socialistične partije Nemčije govoril tudi o odnosih med obema nemškima državama. V bonških krogih so njegove tozadevne izjave najprej odločno zavrnil, toda svoje prvotne ocene kmalu bistveno popravili. Predstavnik bonške vlade je Ulbrichtovo zahtevo po pravnem priznanju Vzhodne Nemčije sicer znova zavrnil, je pa izrecno potrdil možnost sklenitve sporazumov, ki bi imeli mednarodnopravno veljavo. Po splošni oceni je Ulbricht možnost pogovora z Bonnom postavil v odvisnost od pogajanj, ki jih ima zdaj Bonn z Moskvo, pa tudi od pričakovanih pogajanj med Bonnom in Varšavo.

KNJIŽNA ZBIRKA SPZ:

Zanimivo branje za vsakogar

Ze zadnjič smo kratko napovedali, da bo Slovenska prosvetna zveza razposlala svojo letošnje knjižno zbirko. Medtem so si mnogi knjige gofovo že nabavili, drugi jih bodo dobili še v prihodnjih dneh pri svojem domačem društvu ali zaupniku, ali pa si jih bodo lahko oskrbeli v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu. Lahko rečemo, da predstavlja zbirka tudi letos zanimivo branje za vsakogar — za vsak okus nekaj posebnega. Želeti je samo, da bi knjigam na široko odprli vrata v vse naše domove, da bi bile dobrodošle v vseh družinah — sprejete kot izbor iz bogate zakladnice slovenske književnosti.

Da opozorimo na pestrost letošnje zbirke, hočemo tukaj o vsaki posamezni knjigi zapisati vsaj nekaj besed.

● **KOROŠKI KOLEDAR** za leto 1970 prinaša na 160 straneh dolgo vrsto prispevkov z najrazličnejših področij, poleg tega pa še obilico slikovnega materiala, ki posrečeno dopolnjuje vsebino posameznih člankov. Uvodni članek z naslovom „Koroški Slovenci in leto 1970“ v zgosteni obliki opozarja na pomembne obletnice, ki jih bomo obhajali v prihodnjem letu. Na take obletnice spominjajo tudi še razni prispevki: tako na glasovanje pred 50 leti (J. Obdravski), na upor koroških Slovencev pred 25 leti (Karel Prušnik - Gašper), Blaž Singer podaja pregled dvajsetletnice kulturne izmenjave med Ko-

roško in Slovenijo, o dvajsetletnih gospodarskih odnosih med obema deželama pa govori predsednik Zbornice obrtnega gospodarstva za Koroško dipl. ing. Werner Pfrimer in predsednik Gospodarske zbornice SR Slovenije Leopold Krese. Izmed ostalih člankov naj še omenimo, da je v koledarju med drugim branja o centralni knjižnici SPZ v Celovcu, o 50-letnici mariborskega gledališča (Branko Gombač), o koroškem pesništvu (Helmut Scharf), o slovenskem ljudskem plesu (prof. Mirko Ramovš), o revoluciji v Cerkvi (V. O.), o naših jubilarjih Francu Aichholzerju, Lukij Kramolcu, Pavlu Kernjaku in Radovanu Gobcu, pa še o marsičem drugem, kar bo vzbudilo zanimanje bralcev.

● **ZGODOVINA SLOVENSKEGA NARODA**, ki jo je za Prešernovo družbo v Ljubljani napisal Branko Božič, je poljuden prikaz najvažnejših dogodkov od naselitve do zmagovitega konca narodnoosvobodilnega boja. V tem okviru je našlo primeren poudarek obdobje karantanske države ter ustoličevanja koroških vojvod. Sicer pa so prikazana tudi vsa druga važna poglavja, kot kmečki upori, obramba proti Turkom, reformacija, doba absolutizma, čas Ilirskih provinc, predmarčna doba, revolucija leta 1848, obdobje ustavnega življenja ter potem novejša zgodovina, kjer je govora o prvi svetovni vojni in o nastanku Jugoslavije. O Slovencih v kraljevini SHS, o razmerah pred 2. svetovno vojno in končno o junaškem boju proti fašizmu. Knjiga je bogato ilustrirana ter jo dopolnjujejo številni slikovni dokumenti.

● **MOJO SRČNO KRI ŠKROPI TE** je naslov ene izmed najbolj znanih pesmi priljubljenega slovenskega pesnika Simona Gregorčiča; po tej pesmi je naslovljena tudi zbirka izbranih pesmi „goriškega slavčka“. Pesmi je izbral in uredil Janez Logar, ki je v uvodnem članku orisal tudi pesnikovo življenje in delo. V tej zbirki, katere naslovno stran krasi Gregorčičev doprni kip, so pesmi razdeljene v tri dele, kakor urednik zbirke pravi, da bi po vsebini mogli velik del Gregorčičevih pesmi označiti za vzgojne — narodnostno vzgojne in etično vzgojne v smeri splošno človeškega ideala dobrega, plemenitega človeka, tretja skupina pesmi pa je osebnopovednega značaja. Obširno govoriti o Gregorčičevi pesmi pa ni potrebno, kajti znana in priljubljena je povsod, kjer živi slovenski človek.

● **TISTI IZ ZELENE ULICE** se imenuje povest slovitega slovenskega mladinskega pisatelja Venceslava Winklerja. V njej pripoveduje o sodobni mladini, o mladih ljudeh, ki sanjajo o sreči in velikih dejanjih, pa se čestokrat zgubljajo v malenkostih vsakdanjega življenja. To je zgodba o fantih in dekletih iz Zelene ulice, o njihovih dobrih in slabih lastnostih, pa tudi o njihovih starših in drugih starejših ljudeh, ki so jim dobri ali pa tudi slabi vzorniki. Predvsem pa je to visoka pesem prijateljstva — „Zelena ulica ima svoje postave; Zelena ulica drži skupaj“ — resničnega tovarištva, ki se izkaže kot močna obramba pred spodrsjaji na življenjski poti. Za opremo in ilustracijo knjige je poskrbel akademski slikar Ive Šubic.

● **S PLETILKO IN KVAČKO** pa je naslov knjige, ki je namenjena ženam in dekletom. V njej Vlada Mar-

Koroški kulturni dnevi

V času od 28. do 30. decembra 1969 bosta priredili obe organizaciji koroških Slovencev seminar pod naslovom

Koroški kulturni dnevi

V treh dneh nam bodo znanstveniki iz Slovenije in predavatelji iz Koroške podali geografski in zgodovinski oris koroškega slovenskega prostora ter nas seznanili z doprinosom koroških Slovencev na jezikovnem, literarnem, glasbenem in umetniškem področju.

Vse, ki se zanimate za preteklost in kulturno ustvarjanje koroških Slovencev, vabimo, da se udeležite prve tovrstne prireditve.

Pregled sporeda

Nedelja 28. december

dopoldne: Socialne in gospodarske spremembe na Koroškem

popoldne: Koroška v srednjem veku, Razvoj prebivalstva, Andrej Einspieler, Koroško vprašanje v najnovejšem času

Ponedeljek 29. december

dopoldne: Slovenska koroška narečja, Koroški doprinos k slovenskemu knjižnemu jeziku

popoldne: Slovensko koroško literarno ustvarjanje (proza, dramatika in nanovejši pojavi)

Torek 30. december

dopoldne: Koroška umetna in ljudska glasba, Ljudsko pesništvo

popoldne: Slikarstvo, kiparstvo in arhitektura na Koroškem

5 sporedom bomo začeli v nedeljo ob desetih, sicer pa ob pol devetih dopoldne. Predavanja bodo v Delavski zbornici v Celovcu, predavalnica I v 1. nadstropju. Vsak udeleženec dobi mapo s predavanji. Po zaključku posameznih tematskih skupin bo generalna razprava.

V času KOROŠKIH KULTURNIH DNEVOV bo razstavljal akademski slikar Zorka Weiss v prostoru pred predavalnico svoje najnovejše slike in grafike. Pripravljalni odbor

»Vse smo opravili«

Tako pravi v satirično obarvani „Poznojesenski idili“ pisec s keratico — DDT — v zadnji številki glasila Koroške dijaške zveze. Na zanimiv način parafrazira pisanje na lokalni strani naših obeh tednikov; jezik mu ponekod teče uglajeno, na nekaterih mestih pa je kmetavzarsko neroden. Vsakdanjosti se odvijajo nekako prosto po B. Brechtu: „Zuerst, meine Herren, kommt das Fressen, dann der Liebesakt.“

Ali je človek lahko zadovoljen s peto številko „Problemov“? Najprej je treba reči, da mislijo Zvezovci s Problemi resno. Zadnja številka ima tudi to prednost, da obravnava aktualna vprašanja. F. Warasch v članku „Paket tudi za Južno Koroško“ primerja zahteve južnih Tiroincev z zahtevami slovenske manjšine na Koroškem. Sicer so problemi koroških Slovencev že leta in leta isti, je Warasch poiskal v raznih publikacijah nove oprijeme, tako da branje članke ni dolgočasno. Oriše tudi prizadevanje posameznikov in določeni krogi — torej naših narodnih nasprotnikov, prikazovati probleme obeh manjšin kot bistveno različne.

Pavel Zdovc še enkrat posveti pero ljubemu Korotanu, ker ga je za to naprosilo uredništvo Problemov. Članek „Dvakrat Korotan“ naj bi po

njegovem mnenju zopet prižgal „vodstvu Mohorjeve družbe med ljudstvom nekaj luči, ki jih je upihnila vihra slovenske dumajske majske ostaje“. Pravi, da se je Korotan gradil na neodkrit način ter očita graditeljem „kameleonsko finančno spretnjaštvo“. Ponovno raziskuje, kaj je privedlo Tomažiča do moralnega barakirija, in pride do sklepa, da je treba vzroke korotanske polomije videti v zgrešenem duhovnem razmerju in odnosu dela duhovščine (in laikov) do študirajoče mladine in to v smislu klasičnega klerikalizma.

Da so problemi študentov in dijakov, ki živijo pod „okriljem“ DSM, podobni, dokazuje C. V. S. v svojem pismu uredništvu Problemov; v dopisu polemizira z Hornböckovim člankom „Dvakrat Korotan“. V številki najdemo še pismo raznim osebam političnega življenja v zadevi slovenske gimnazije pod naslovom „Einfach zum Nachdenken“. Prvič v listu dijaške zveze zasledimo delovno poročilo enega izmed številnih odsekov KDZ. Priobčen pa je tudi drugi del članka „Vera in znanost“.

Skoda, da je deklica na letaku „Poznaš slovensko literaturo“ tako osamljena; presneto bi ji pristojal fant.

Zdaj je pa res vse opravljeno!

-el.

con pripoveduje o dveh splošno razširjenih oblikah ženskega ročnega dela — o pletenju in o kvačkanju. Avtorica je nanizala vse potrebne podatke in nasvete ter dodala celo vrsto najrazličnejših vzorcev, tako da bo delo s pletilko in kvačko res zanimivo in vedno spet novo. V dodatku je še govora o volni in tvorivih, ki jih uporabljamo za kvačkanje, poleg tega pa tudi navodila, kako izdelujemo pompone, čope in rese. Knjiga je opremljena s številnimi ilustracijami.

Gotovo že ta kratki opis dovolj

zgovorno kaže, kako bogata in pestra je letošnja knjižna zbirka Slovenske prosvetne zveze. In še majhen podatek: pet knjig — 900 strani. In vse to skupaj stane samo 50 šilingov. Torej res edinstvena prilžnost, ki je nihče ne bi smel zamuditi. Zato pohitimo ter si knjižno zbirko oskrbimo pri domačem prosvetnem društvu odnosno krajevnem poverjeniku, ali pa si jo nabavimo v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu, ki sprejema in izpolnjuje tudi pismena naročila po pošti.

Tone Svetina: UKANA

naš novi roman v nadaljevanjih

V prihodnji številki bomo v našem listu začeli v nadaljevanjih objavljati Toneta Svetine vojno-zgodovinski roman „UKANA“, ki ni le po svojem obsegu (izšel je v treh knjigah s skupaj nad 2400 strani), marveč predvsem po svoji izredno napeti in z zgodovinsko verodostojnostjo dokumentirani vsebini eno največjih del slovenske povojne pripovedne književnosti.

Svetinova „UKANA“ je postala v pravem pomenu besede best-seller. Še preden je izšel tretji del, je prvi del doživel že dva ponatisa. Naklada, ki jo je „UKANA“ zabeležila v najkrajšem času, predstavlja razveseljiv rekord na slovenskem knjižnem trgu.

Prepričani smo, da bo „UKANA“ tudi med našimi bralci deležna zanimanja in priznanja — kot epopeja partizanskih junakov, „ki so s svojo krvjo napisali neizbrisno stran zgodovine slovenskega naroda in pokazali pot v svefelo človeško prihodnost“.

Drago Druškovič

Dvojezična vzgoja in izobraževanje

5

(Ponatis iz revije „Teorija in praksa“)

ko ločujejo sestavljeno in koordinirano dvojezičnost. V prvi varianti sta oba jezika ločena in je eden izmed jezikov samo pojmovni ključ. Samo koordiniran bilingvizem s pristnostjo dveh paralelnih različnih vzorcev besednega znanja v istem živčnem sistemu in brez prevajanja s pomočjo pojmovnih ključev pomeni po novejših raziskavah pravo dvojezičnost. Pri takšni osebi nastopi neposredna zveza med mišljenjem in besednim izrazom v obeh jezikih; obvladanje drugega jezika je neposredne narave, ne ustavlja se pred slovarjem, statičnimi vzorci, fonologijo, ker ima v sebi prednost (s pomočjo katere upravlja izbiro elementov govornice, pojmov in besed).¹⁸ Tako se znanost iz svojih izhodišč vendarle približuje vsaj spoznavi narave stvari, predmeta, ki ga proučuje.

Tudi francoska raziskovalka psihopedagoških problemov dvojezičnosti A. Tabouret-

Kellerjeva¹⁹ navaja, da je bilo doslej največ razprav o vplivu zgodnje dvojezičnosti na umski razvoj. Po analizi 32 različnih raziskav od 1937. leta naprej je S. Arsenijan ugotovil, da 60 % študij ugotavlja škodljivost bilingvizma, 30 % da so težave zaradi bilingvizma drugorzredne narave, 10 % pa je takšnih, ki ne navajajo nikakršne škode. Arsenijan je pravilno zaznal, da študije niso upoštevale drugih dejavnikov, ki so pomembni za umski razvoj, npr. socialno poreklo in gospodarske, življenjske možnosti dvojezičnih oseb. Raziskovanja, ki jih je proučeval, jasno kažejo, da so rezultati inteligenčnih testov pogojeni bolj z verbalno ali neverbalno obliko testa, ker premalo upoštevajo intelektualno raven prebivalstva, ki so ga proučevali. Ista avtorica opozarja ob Leopoldovi preizkušnji na pomembne dejavnike, kakor so socialna, kulturna raven staršev in interes, da se njihovi otroci izobražujejo.

jejo dvojezično. Nasprotno pravi, da je veliko število staršev, ki so družbeno obsojeni na nizko življenjsko raven tudi zaradi položaja njihovega jezika. Ne preseneča pa nas smer večine raziskav. Temeljno izhodišče raziskovalcev favorizira drugi jezik — npr. francosko, angleščino, saj gre pač za težnjo k integraciji npr. mladih Alžajčanov ali pa priseljencev v Ameriki. Očitno je treba iz položaja narodne manjšine — narodnosti predvideti posebni dopolnilni vidik. redvsem ne gre v našem primeru samo za raziskovanje, kako se bo neka narodnost priučila naše materinščine, pa čeprav niso odveč vsaj takšne raziskave, kakor so jih v SFRJ že opravili.²⁰ Najprej bi si ob dvojezični šoli in seveda sosesčini morali zastaviti lingvistični program, v okviru katerega bi proučili vprašanje jezikovne bližine ali oddaljenosti slovensščine in madžarščine. Med dejavniki, ki lajšajo ali pa pomenijo težave pri pouku dveh jezikov, omenjajo avtorji tudi razlike med glavnimi jezikovnimi družinami ter kot poseben primer dejstvo, da sta si češčina (indoevropski — slovanski jezik) in madžarščina (ugarofinski jezik) bližji kot angleščina in Hindu (indoevropski jezik). Med redke prispevke v naših revijah sodi članek Lajosa Kissa O medsebojnem jezikovnem vplivanju Slovanov in Madžarov v jeziku in slovstvu 1967, št. 6. (Se nadaljuje)

¹⁸ Hamburški posvet strokovnjakov: W. E. Lambert, Psychological Approaches to the Study of Language; H. H. Stern navaja ugotovitve referata iz seminarja v Washingtonu 1962. J. L. Williams, Monoglot or Bilingual, Aberystwyth 1962. H. H. Stern (str. 27).

¹⁹ Andree Tabouret-Keller, Strasbourg, Problemes Psychopedagogiques du Bilinguisme, Revue Internationale de Pedagogie, 1960, št. Seth Arsenijan, Bilingualism and mental development, New York 1937.

²⁰ Dr. Mihajlo M. Palov, Nastava srpskohrvatskog jezika u osnovnim školama na jezicima narodnosti, Zavod za izdavanje udžbenika SR Srbije, Beograd, 1966.

Ob praznikih se čutimo še bolj povezane

Kadar narava počiva pod belo snežno odejo in čaka pomladnega prebujenja, doživlja tudi človek — čeprav tudi v tem času dela in ustvarja — nek notranji mir. Ta notranji mir nas bo napolnjeval posebno v prihodnjih dneh, ko bomo preživljali božične in novoletne praznike, ko bomo imeli dovolj časa za razmišljanje o preteklosti in bližnji prihodnosti.

Skušali bomo ugotoviti, v koliko smo dosegli zastavljene cilje bodisi v zasebnem, poklicnem ali v našem skupnem narodnem hotenju. Ob tem bomo beležili svoje uspehe ali pa tudi neuspehe in skeljali, kaj bo treba storiti za boljšo bodočnost. Sleherni človek se bo v teh dneh posvetil svoji družini in z njo praznoval, pripravljaj darila ter voščil svojim prijateljem in znancem vse najboljše.

Vse to spada v našo srčno kulturo, s katero izražamo spoštovanje ne samo do svojih najbližjih, ampak do sočloveka sploh. Celo vietnamsko ljudstvo, ki se v neizprosni borbi bori za svoje pravice, bo v teh dneh odložilo orožje, da se spomni praznika miru, ki ga vroče pričakuje. Toda ta odločitev ne leži v rokah tega malega naroda, ki krvavi pod težo tujega vojaškega škornja. Drugi spet so izpostavljeni strahovitim naravnim katastrofom, ki so jih pahnilo v nepopisno gorje, kot pred nedavnim prebivalce v Banjaluki in okolici. Nemogoče je naštetih vseh dežel, v katerih bodo letošnje praznike milijoni ljudi preživljali v mrazu in lakoti.

Ko bomo praznovali v našem toplen zavetju in ob bogato obloženih mizah, pomislimo na vse prizadete brate naše velike človeške družine. Poskusimo jim odstopiti skromno darilo in jim tako pokažimo naše sočutje; če pa to ni mogoče, jim posvetimo vsaj nekaj trenutkov, pomislimo na njihovo bridko življenjsko usodo.

Ta zavest humanosti prispeva le širjenju miru in sprave med narodi. Če bomo skušali to miselnost širiti v lastnem krogu, kar stori lahko vsak posameznik, bo morda nekaj le prevladala po vsem svetu in prinesla svobodo in keruh vsem tistim, ki trpijo pod krivičnostjo drugih. Skušajmo to doseči vsaj med nami v naši družini, med prijatelji, v naši narodni skupnosti in med obema narodoma v deželi. To ni darilo, ki se da kupiti, zanj je treba le trohe človeške topline in ljubezni do sobrata — človeka.

Ko tako razmišljamo o mirnem sožitju doma in v svetu, mislimo tudi na našo družino okoli našega glasila „Slovenskega vestnika“. Našo zahvalo vsem tistim, ki so kot naročniki, bralci in sodelavci doslej izprijali svojo zvestobo listu, povežemo s prošnjo, da bi v bodoče z besedo in dejanjem pomagali bogatiti naša skupna prizadevanja!

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem

in v njo vključene

Slovenska prosvetna zveza
Zveza slovenskih zadrug
Slovenska kmečka zveza
Zveza slovenskih žena
Slovensko šolsko društvo
Zveza koroških partizanov
Slovenska mladina
Zveza slovenskih izseljencev
Slovenska fizikultura zveza
Slovensko planinsko društvo

želijo vsem članicam in članom, somišljenikom, prijateljem in sodelavcem

prijetno praznovanje in uspešno novo leto!

Želuče - Bilčovs

Vest o smrti Izidorja Mlečnika pd. Janežiča v Želučah ni odjeknila samo po našem kraju, ampak je sprožila tudi globoko žalost v daljni okolici.

Izidor Mlečnik je kljub svoji težki invalidnosti iz druge svetovne vojne, kjer je bil ranjen v pljuča, z vso svojo življenjsko voljo in potrpljenjem prenašal in premagoval številna poslabšanja v svoji poškodbi. Toda letošnja huda gripa je zlomila tudi njegovo odporno silo in iz naše srede iztrgala zglednega soseda, dobrega prijatelja in narodno zavednega sorojaka in ga spravila v prerani grob, kajti Izidor Mlečnik je štel šele šestdeset let. Koliko je v letih po vojni pretrpel, vedo vsi, ki so morali z njim nositi vse težave težkega gorja.

Rajni je bil pred svojo vojno poškodbo zelo delaven član našega prosvetnega društva in se predvsem udeleževal kot igralec in tamburaš; več časa pa je bil tudi član odbora. Kljub svoji težki rani se je Izidor Mlečnik vedno živo zanimal za naše društveno delo in sploh za

položaj naše narodnostne skupine v občini in deželi. S svojo trdno voljo in dobrimi nasveti je vedno bil pripravljen vsaj tako pomagati svoji družini in sosedom, da so našli pravo rešitev iz težkih gospodarskih problemov.

Rajnega Izidorja Mlečnika smo v ponedeljek 15. t. m. spremili k zadnjemu počitku na pokopališče v Bilčovsu. Naši pevci so pokojnemu na domu ter ob odprtem grobu zapeli ganljive žalostinke ter mu tako izkazali poslednjo čast. Pogrebne obrede je opravil naš župnik Kassl, ki se je od pokojnika tudi poslovil z lepimi besedami, v katerih je orisal njegovo težko življenjsko pot.

Zaostali sorodnikom, predvsem ženi n otrokom, izrekamo naše sožalje. Izidor Mlečnik nam bo ostal v zgled kot odločen in zvest pripadnik svojega naroda. Kot takega ga bomo ohranili v trajnem spominu.

Miklavževanje, ki smo ga imeli v nedeljo 7. t. m., je dobro uspelo. Naša mladina je najprej uprizorila igro „Parkljev koš“, katero so naši najmlajši doživeto podali.

Nato je v spremstvu štirih angelov nastopil Miklavž, ki je prav lepo nagovoril otroke in vse navzoče. Potem je sledila delitev daril. Okoli sedemdeset otrok je z žarečimi obrazy ogledovalo svoja darila. Končno pa je Miklavž imel tudi nekaj vprašanj in poučen nauk tudi za odrasle. Miklavžu in vsem, ki so doprinesli k lepemu uspehu prireditve, priručna hvala.

Č E S T I T A M O I

Igor Ogris iz Celovca, sin večletnega glavnega urednika našega lista, je v petek 19. decembra na graški univerzi promoviral za doktorja medicine. K uspešnemu zaključku študija iskreno čestitamo ter želimo mlademu doktorju mnogo uspeha v bodočem poklicnem življenju!

TRIBUNA BRALCEV - TRIBUNA BRALCEV - TRIBUNA BRALCEV - TRIBUNA BRALCEV - TRIBUNA BRALCEV - TR

Koroška dijaška zveza — kam?

Ob branju zadnje številke Problemov, glasila Koroške dijaške zveze, se vedno spet postavlja vprašanje, kaj namerava KDZ v svojem plodovitem pluralističnem razkranjanju z „žongliranjem in prikrivanjem“ krščanstva? Na vprašanje iščemo kar dva odgovora: kam vodi to organizacijo pot plodovitega pluralističnega razkranjanja in kaj namerava doseči z „žongliranjem in prikrivanjem“ krščanstva?

Tajnik osrednjega odbora KDZ v četrti številki Problemov namreč ugotavlja, da v KDZ delujejo centrifugalne sile, ki nenehno ustvarjajo napetosti in tako zavirajo razvoj. Rešitev si predstavlja v zelo abstraktnem ugotavljanju, da je treba preiti v ofenzivo in ustvariti neko skupno fronto slovenske študirajoče mladine ter organizirati delo v majhnih celicah. Res, zelo lepe besede. Ali pisec mogoče namerava v tej skupni ofenzivi ter organiziranem delu v majhnih celicah zajeti tudi centrifugalne sile? Toda to vprašanje je zanimivo samo, kakšne so te centrifugalne sile, čeprav pisec sam kot predstavnik organizacije ne pove nič konkretnega. Med te sile najbrž lahko štejemo sile in napite elemente organizacije z moralno revolucionarnimi idejami, ki jim je vzgojna manipulacija Mohorjevih dijaških domov z geslom: „Nach oben bücken, nach unten treten“ in s tem povezano zatiranje svobodnega mišljenja zrasla do ušes. Organizacija sama oziroma večina članov stanuje v teh dijaških domovih, kjer se odvija njena dejavnost.

Poleg tega moramo upoštevati še različno pojmovanje krščanske vzgoje v Mohorjevih domovih. Sicer danes lahko različno gledamo na gotove stvari, morda je prav v tem razumeti duhovni pluralizem Mohorjevih dijaških domov. Zato je razumljivo, da je pod takimi pogoji težko koordinirati delovanje KDZ, ki sloni na osnovi krščanskih načel in je težko izbrati pot, ki bi ugaljala temu ali drugemu vzgojnemu očetu. Velika ovira pri izbiri nove poti so vrhu tega vsekakor še elementi, ki rušijo naravne vrednote

OPOMBA UREDNIŠTVA

V rubriki „Tribuna bralcev“ objavljamo od časa do časa dopise bralcev našega lista, pri tem pa izrecno ugotavljamo, da v posameznih prispevkih izraženo mnenje ni nujno tudi mnenje uredništva.

in ki ovirajo ter zastrupljajo zdravi razvoj organizacijskega dela. Menda je te elemente zajel na široko propagirani in moderni življenjski nihilizem, saj znajo samo kritizirati, narediti pa nič. Hvala bogu, da se naši vzgojni očeti lahko potolažijo z besedami iz Sv. pisma: „Saj ne vedo, kaj delajo“!

Težko bo zajeti v praktični strukturi organizacije KDZ tudi centrifugalne sile v majhnih celicah. Nemogoče bo iz centrifugalne sile izkristalizirati nasproten ekstrem: centripetalno silo. Potemtakem vse kaže, da je odprto le še vprašanje: Ali naj bo KDZ žrtev idejnega propada in duhovnega pluralizma Mohorjevih domov?

M. L.

Mladinski smučarski tečaj

V tej sezoni bo Slovenska mladina spet priredila za svoje člane in prijatelje

SMUČARSKI TEČAJ

ki bo od 3. do 5. januarja 1970 pri Lapšu v Šentjanskih Rutah pod strokovnim vodstvom profesorja telovadbe Roberta Kropivnika.

Cena za prenočišče in polno oskrbo znaša 60 šilingov na osebo in dan; na žičnici veljajo za udeležence tečaja znižane cene.

Udeleženci tečaja se zberejo 3. 1. 1970 ob 9. uri v gostilni Tišlar v Št. Janžu.

Prijave prevzamejo zastopniki Slovenske mladine do najkasneje 30. 12. 1969 oz. je treba udeležbo pismeno ali ustno prijaviti na naslov: Slovenska mladina, Celovec, Gasometergasse 10, tel. (0-42-22) 85-6-24.

Odbor

Šentvidski igralci so gostovali v Pliberku in Železni Kapli

Igralska skupina Slovenskega prosvetnega društva „Danica“ v Št. Vidu v Podjuni je v nedeljo 14. decembra 1969 gostovala v Pliberku in v Železni Kapli z igro „Metěž“, s katero so šentvidski igralci gostovali tudi že v drugih krajih in z njo poželi vrsto lepih uspehov.

V Pliberku kot v Železni Kapli so nastopili v farni dvorani. Žal je bil obisk tokrat bolj slab in je škoda, da se v Pliberku niso povezali s tamšnjim Slovenskim prosvetnim društvom, ki se bi gotovo zavzelo za boljši obisk predstave.

Tudi v Železni Kapli obisk ni bil zadovoljiv. Verjetno pa je v obeh primerih bila glavna krivda gripa,

ki razsaja v naših krajih in drži mnogo ljudi v bolniških posteljah. Ne nazadnje pa je tudi ponesrečeno vabilo na prireditev pripomoglo k neuspehu in bo v bodoče treba posvetiti več pozornosti obveščanju javnosti.

Igralcem kljub temu gre vse priznanje in zahvala za izvrstno podajanje igre, čeprav niso igrali pred željenim številom gledalcev, kar na igralca vedno slabo vpliva. Zato jim tokrat gre še posebna pohvala za ves trud. Prepričani smo, da bomo ob prihodnjem gostovanju šentvidskih igralcev v teh dveh krajih lahko zapisali bolj razveseljivo poročilo in da bodo tudi igralci odhajali z zadovoljstvom.

Slovenska prosvetna zveza sporoča do bo tradicionalni

Slovenski ples 1970

v petek 23. januarja 1970 v prostorih Delavske zbornice v Celovcu.
O sporedu te priljubljene družabne prireditve koroških Slovencev bomo še pravočasno poročali.

O d b o r

Režiserski tečaj v Tinjah

Krščanska kulturna zveza je prejšnjo soboto in nedeljo v Tinjah priredila režiserski tečaj. Kot smo že poročali, je ta tečaj bil namenjen dramskim delavcem prosvetnih društev, vključenih v obe osrednji kulturni organizaciji koroških Slovencev, Krščansko kulturno zvezo in Slovensko prosvetno zvezo, ki je bil tudi izveden v okviru sodelovanja teh dveh organizacij. Zato je razumljivo, da je uspeh tečaja bil temu primerno večji.

Večina udeležencev je izrazila željo, da bi take tečaje nadaljevali, tako da bi lahko še izpopolnjevali svoje dosežke izkušnje. To so predvsem želeli tisti, ki so prvič bili na takem tečaju — in ti so bili v večini.

Goste predavateljce sta v začetku pozdravila tajnik KKZ Nužej Tolmajer in predsednik SPZ Hanzej Weiss.

Št. Janž v Rožu

Kot skoraj že v vsaki vasi, imamo tudi v Št. Janžu Hranilno društvo. V nedeljo 7. decembra nas je odbor tega društva povabil k Tišlarju, da nam izplača denar, ki smo ga vse leto vlagali v našo društveno hranilnico. Ker društvo šteje okoli sedemdeset članov, nam je gostilničar za to priložnost dal na razpolago svojo dvorano. Razumljivo je, da so se temu vabilu odzvali vsi člani.

Navzočim je izrekel dobrodoščilo predsednik društva Miha Šlemic. Za njim sta še govorila blagajnik Pepi Einspieler in predsednik Hranilnice in posojilnice v Št. Janžu Florijan Lapuš. V to Hranilnico naše društvo namreč vložijo prihranjeni denar. Oba govornika sta naše društvo in člane pohvalila in čestitala k pridnemu varčevanju in to upravičeno, saj smo prihranili skupno 72.000 šilingov. Za obresti in za „kazni“ nekaterih „muhastih“ članov, ki se niso držali pravil društva, pa smo bili izdatno pogojčeni. K temu je prispevala lepo vsoto tudi šentjanska Hranilnica in posojilnica.

Po opravljenih formalnostih se je razvila prijetna domača družabnost, ki je ob petju domačih pesmi in vselem razpoloženju dosegla svoj vršek. Take družabne večere, na katerih zaživi naša lepa slovenska pesem in tudi vaška skupnost, želimo doživeti večkrat.

Slovensko prosvetno društvo
„Bilka“ Bilčovs

Vabilo

Vabimo na predstavo igre
VAŠKI LOPOV

ki jo bomo uprizorili v nedeljo 28. decembra 1969 v dvorani pri Miklavžu v Bilčovsu, in sicer ob 1/2. uri popoldne ter ob 8. uri zvečer. Ljubitelji in prijatelji domače prosvete iskreno vabljeni!

O d b o r

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 85-6-24. — Tiska: Založništvo in tiskarska družba z.o.j. Drava, Celovec - Borovlje.

Nekoč je stal visoko nad bistrim potokom grad, ki je danes že v razvalinah. Na njem je tedaj živel star graščak.

Ob bistrim gorskem potoku pa je pod vodno zapornico stal mlin in v njem je prebival ubogi mlinar. V mlinu so ropotali mlinski kamni in prepevali mlinarjevi otroci.

Pa je prišel nekoč graščak k ubogemu mlinarju in mu rekel:

„Potrebujem ribiča, mladega in izkušenega.“

Te besede je slišal najstarejši mlinarjev sin in hitro je stopil pred grofa, rekoč:

„Prejasni gospod, vzemite mene v službo!“

„Ali znaš loviti ribe? Nisi morda še premlad?“

„Mlad sem, a premlad ne, da bi ne znal loviti rib. Ni ribe, ki je ne bi ulovil,“ je trdil mlinarček.

„Če res znaš ribariti, te vzamem v službo! Lovil boš v mojem potoku, toda vse, kar boš

želje ti bom izpolnila, samo v potok me izpusti!“

Mlademu ribiču se je zlata ribica zasmilila, zato ji je dejal:

„Če se mi boš vedno prikazala, kadar koli bom prišel k slapu, te izpustim!“

Ribica mu je obljubila in veselo je skočila v potok. Mladi ribič pa je čebriček, poln živih postrvi, odnesel na grad. Tam ga je zagledal sam graščak:

„No, moj mladi ribič, ali si vse ribe prinesel?“

„Prejasni gospod, vse postrvi so tu! Le eno sem izpustil v potok, ker me je tako milo prosila in je bila vsa zlata. Ribja kraljična je bila.“

Tedaj se je prejasni grof silno razjezil nad njim:

„A tako? Zlato ribico si izpustil? Naročil sem ti vendar, da mi moraš prinesiti vse ulov-

povabi svetega Petra iz nebes in na njegovem krožniku mora biti pečena zlata ribica, ki si jo ti izpusti! Če tega ne izvršiš, boš izgubil glavo.“

„Tega pa ni mogoče storiti,“ je dejal mlinarček in spet prijokal k tolminu, sedel na skalo in že je bila ribica pri njem.

„Zakaj jočeš?“ ga je vprašala.

„Kako tudi ne bi? Svetega Petra povabiti na grofovo gostijo in tebe moram uloviti, sicer bom izgubil glavo,“ je ihtel ribič.

„Tega dela pa ne zmorem sama. Pojdi čez tri gore in na četrti boš videl steber od zemlje do neba, ob stebru pa moža, ki ne bo dosti manjši. Njega poprosi za pomoč. Divjal bo, a nič se ga ne boj,“ mu je rekla in že je skočila v zeleni tolmun pod slapom.

Mladi ribič pa je šel čez tri gore in že je videl na četrti gori steber, ki je segal od zemlje do neba, ob njem pa moža. Njuna senca je

Zlata ribica

ujel, je moje. Naloviti mi moraš z roko živih rib. Dal jih boš v čebriček ter jih nato spustil v mojo zaveso, da jih bom imel pri roki, kadar se mi jih bo poljubilo!“ In grof je odšel po strmih, kamnitih stopnicah na grad.

Mlinarček pa je vzel čebriček in šel ribariti. Za mlinom je držala pot ob potoku navzgor k zelenemu tolmunu, v katerega se je preko črne pečine poganjala šumeča voda. Lovil je in lovil, a niti ene ribe ni ulovil! Žalosten se je vrnil v mlin in jokal:

„Zgubil bom službo in moral bom iti po svetu iskati si drugega dela.“

Mlinar pa ga je očetovsko tolažil:

„Ribariti moraš že v jutranjem mraku, ko se ribice še niso najedle črvov, mušic in kobilic, ko so še skrite v vodnih dežicah. Tedaj jih lahko uloviš kar z roko ali pa nastaviš z vejami zakrit koš. Da ne bodo videle z bistrimi očmi tvoje roke, vrzi nad slap mehke zemlje, da boš skalil gorsko vodo. Le nič ne joči!“

In res, drugo jutro vstane že navsezgodaj, vzame čebriček in odide po stezi ob gorskem potoku do tolmana. Nad slapom skali z zemljatimi važami čisto vodo in poprosi še svetega Petra, nebeskega ribiča, da mu da svoj blagoslov. Prišel je urno loviti z roko. Ni bilo še poldan, ko je že imel poln čebriček živih gorskih postrvi. Še enkrat je segel z roko v dežico za kamen, otipal je ribico, jo stisnil in glej — ulovil je zlato ribico!

Ves srečen jo je hotel vtakniti v čebriček. Zlata ribica pa ga je prosila:

„Mlinarček, mladi ribič, ne vzemi me s seboj, kajti v grofovi kalni zavesi bi umrla!“

„V naši kletki imamo leseno kadičko, vanjo ti napeljem čiste vode iz pohorskega potoka, samo da te bom lahko gledal!“

„Tudi v tvoji leseni kadički bi umrla. Izpusti me, zakaj jaz sem ribja kraljična. Vse

ljene ribe. Za kazen ti nalagam prvo delo: do večera mi moraš na grajskem dvorišču vsaditi tri trte, ki se bodo spenjale po grajskih stelah do mojih oken. Prva mora zeleneti in biti cvetoča, druga naj ima zeleno grozdje, na 3. pa mora dehteti zrelo grozdje. In ko prva odcvete in se zaveže, mora druga že zoreti, a

grozdje tretje se mora že solziti v stiskalnici. Tako se mora vrstiti, da bodo trte vedno cvetele, zorele in solzile. Če tega ne storiš, boš izgubil glavo!“

Mladi ribič je prijokal v mlin in potožil o četuri svoje gorje, a mlinar mu ni vedel pomoči. Tedaj se je mlinarček spomnil zlate ribice. Brž je tekel k tolmunu, sedel na skalo — in že je bila zlata ribica pri njemu.

„Zakaj si tako žalosten, moj mladi ribič?“

„Kaj ne bi bil, ko pa moram zaradi tebe umreti.“ In povedal ji je, kakšno nalogo mu je naložil grof.

„Težka je naloga, a bo že šlo! Pojdi h grofu na grad in mu povej, da je delo že izvršeno,“ mu je rekla zlata ribica in izginila. Ribič je takoj odhitel po brežnih stopnicah na grad. Na grajskem dvorišču se je solzilo grozdje.

„Prejasni gospod, kar ste ukazali, sem naredil!“

„Sem že videl. A s tem tvoja kazen še ni končana,“ mu je odgovoril grof in ga peljal z gradu v strm in globok klanec, kjer sta po obeh brežinah rasla grmovje in ostroga.

„Do jutri mi zravnaj ta klanec v ravno polje z njivo in travnikom. Na njivi mora zoreti pšenica resica, a pšenico golico morajo že žeti žanjice, na travniku pa kositi kosci. Če tega drugega dela ne končaš, boš izgubil glavo!“

Mlinarček se je močno razjokal in stekel po kamnitih stopnicah naravnost k zelenemu tolmunu pod slapom in sedel na črno pečino.

In že je bila pri njem zlata ribica in ga vprašal:

„Zakaj jočeš?“

„Kako ne bi jokal,“ ji je odgovoril in ji povedal drugo delo, ki mu ga je za kazen naložil grof, ker je njo izpustil v bistri potok.

„Pojdi na grad in povej grofu, da je delo končano,“ mu je rekla in skočila v potok, mladi ribič pa je po kamnitih stopnicah odšel na grad. Že gredoč je videl valoviti pšenico resico, žanjice so žele zlato golico, a po travniku so prepevali kosci. Poiskal je grofa in mu rekel:

„Prejasni gospod, delo sem izvršil!“

„Sem že videl z mojega okna. Toda izvršiti moraš še tretje delo. Oženil se bom in napravil bom veliko gostijo. Na gostijo pa mi

pokrila vso dolino. Mož ob stebru je divjal, a brž, ko je prišel fantič blizu, se je lepo umiril. Ribič mu je povedal, kdo ga pošilja in zakaj.

„Tako predrzen je tvoj grof? Samega sv. Petra si upa vabiti na svojo gostijo? Ulovi zlato ribico, pojdi z njo na grad ter povej grofu, da pride za vama tudi sveti Peter!“ mu je velel.

Mladi ribič se je velikano ob stebru lepo zahvalil in odšel naravnost proti tolmunu. Tri dni je hodil čez tri gore in tri doline, da je prišel tja. Sedel je na pečino in že je priplavala k njemu zlata ribica, kateri je brž vse povedal.

Tedaj pa se je zlata ribica pognala iz zelenega tolmana v zrak med vodne kapljice in roso slapa, izginila v mavrici in že je iz šuma priplavala k njemu ter sedla na pečino kot ribja kraljična. Obleka iz zlatih lusk se ji je bleščala kot sonce. Prijela ga je za roko in mu rekla:

„Rešil si me. Pojdiva v grad na gostijo, saj bo za nama prišel sveti Peter.“

In odšla sta na grad ter se pokazala grofu. Ta pa je stopil h kraljični:

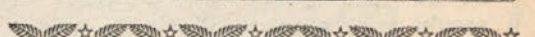
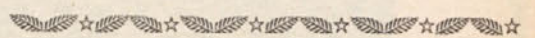
„To je moja nevesta, ribja kraljična iz zelenega tolmana pod grajskim slapom!“ je rekel grof. „Ribiča pa uklenite in obglavite!“

Tedaj pa je hipoma stal pred njim sam sveti Peter.

„Tako predrzen si torej, da si se me upal povabiti? In to ne na svojo gostijo, ampak na svojo goljufijo! Strašna bo kazen!“

In v tem trenutku je stari grof okamenel, a njegov grad se je porušil v same razvaline.

Mladega ribiča in ribjo kraljično pa je takoj poročil sam sveti Peter ter ju peljal na očetov dom, v mlin ob potoku, kjer so naredili veliko gostijo. Mlinar in mlinarica sta stregla ženinu in svatov, pomagal pa jima je sam sv. Peter.

Miška ne more na skedenj, kjer je še dosti pšenice. Potem se odloči, brž smukne skozi luknjico in smukne v sneg. Na srečo je našla pravo pot. Tam je hiša, in na južni strani je manj snega.

Miška teče sem in teče tja. Ko zasliši sumljiv šum, se zarije v sneg. Nenadoma zavoha koruzno zrnje. Joj, to bo življenje! zavcili Miška in drobi po stezi naprej.

Nekje se oglasi muc Predač. Proč od tod! Izza vogala renči stric Hovhov. Miška, beži!

Miška pozimi

Potlej jo v nosu še bolj razdraži. Hm, koruzna zrna so prav blizu.

Miška prigazi do svinjaka. Postoji, prisluhne. Stric Prašič se valja po svinjaku in kruli. Miška skoči v svinjak. Položi, kako jo zebe, prosi, če se sme pogreli. Vmes hitro pošči v korito, kjer se blešče rumena koruzna zrna. Stric Prašič ugane, da je Miška bolj lačna kot premažena in zakruli: V koritu mi je ostalo od kosila. Najej se!

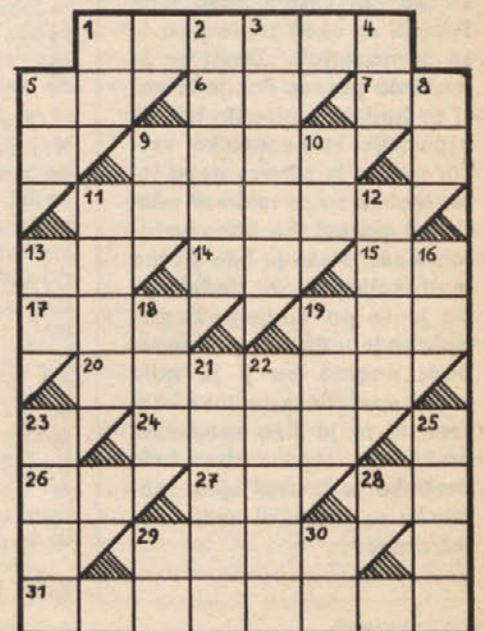
Miška smukne vesela v korito in pozoba nekaj zrn. Za na pot si vzame še tri zrna in jo oddrobi spet nazaj v svojo luknjo.

KRIŽANKA ZA OTROKE

Dragi mali prijatelji! Se že veselite počitnic! Seveda se jih veselite. Imeli boste dovolj časa za smučanje ali sankanje. Pa tudi v toplo zakurjeni sobi bo prav prijetno. Vsedli se boste k peči in vzeli v roke kakšno zanimivo knjigo. In še nekaj smo vam pripravili, kar vam bo v zabavo — križanko, ki je namenjena prav vam. Kar lotite se je, želimo vam mnogo uspeha, kajti pridne reševalce spet čakajo dragocene nagrade. Med tiste, ki nam boste poslali pravilno rešeno križanko, bomo z žrebanjem razdelili tri lepe slovenske knjige. Pa ne pozabite: rešitev nam morate poslati do 10. januarja 1970.

Vodoravno: 1. in 31. naše voščilo vsem mladim prijateljem; 5. enaka samoglasnika; 6. okrajšava za „ljudski svet“; 7. oblika pomožnega glagola, množ.; 9. prečni drog; 11. zastor; 13. pamet; 14. površinska mera; 15. osebnostni zaimek, množ.; 17. dvojica; 19. ilovica; 20. majhna jama; 24. pomanjkanje, revščina; 26. ozek konec polotoka; 27. povratni zaimek; 28. samo; 29. prileten, ne več mlad.

Navpično: 1. šest z rimskimi številkami; 2. ugled, sloves; 3. prijetno dišeča tekočina; 4. središče vrtenja; 5. veznik; 8. pijača starih Slovanov; 9. nota; 10. visoka karta, vrhunski športnik; 11. huda žival, ki jo vidimo na glavnem trgu v Celovcu; 12. velika lepa veža, slavnostna dvorana; 13. upanje, nada; 16. okrajšava za „izvršni odbor“; 18. znan jadranski otok; 19. kravica; 21. veliko naselje; 22. vzor, vzvišen cilj; 23. prestol; 25. dvanajst mesecev; 29. okrajšava našega lista; 30. kvartaški izraz.

Bela pravljica

Bel mož za vasjo je stal, mož bel na poljani, ves premažen drgetal v mraku na poljani.

Zimi se zasmilil je bel mož na poljani: „Se nočoj odenem te, tukaj na poljani!“

Tkala, tkala je vso noč zima na poljani, v sneg odela je čez noč moža na poljani.

In možaka res nič več ne zebe na poljani — nos ima oranžno rdeč, pisker pa postrani ...

Izba je bila lepa, svetla in prostrana. Tla so bila sveže poribana; po oknih so se razcvetale zimske lončnice. Bilo jih je veliko. Najlepši med njimi pa je bil božični kaktus s svojimi velikimi, živo rdečimi cvetovi. Na polici je enako komerno tiktakala ura.

Mati Neža je imela veliko dela. Naslednji dan bo Novo leto in treba je bilo marsikaj pripraviti. V kuhinji je dišalo po mesu in polkah. Mati je ves dan hitela. Vedela je, da pridejo zvečer domov njeni otroci. Posedli bodo okoli peči in ji pripovedovali, kako je v mestu, v službah in po njihovih domovih. Ona pa jih bo poslušala in jim ob vrnitvi nazaj dala to in ono, saj je v mestu vse drago. Nihče je ne bo vprašal, kdaj jim je mogla vse to pripraviti. Ne bodo vedeli, da je morala delati še ponoči. Vendar se ona za to ni menila. Želela si je samo, da pridejo vsi njeni otroci, da bi skupaj praznovali novo leto. Med tem pa so ji misli odhitele za nekaj let nazaj.

Bližali so se noveletni prazniki. Hčerka Anka, ki si je služila kruh v tujini, ji je pisala, da pride za praznike domov. Mati se je razveselila tega sporočila, kajti že dve leti ni videla hčerke. Noveletni dan je bil lep in sončen. Ves dan je pogledovala na stezo, po kateri bi moralo priti dekle. Ura je bila dvanajst, a Anke ni bilo od nikoder. Temna slutnja ji je legla na srce.

Bilo je res. Na poti domov je dekle v hudi prometni nesreči izgubilo življenje. Poleg mrtve hčerke so prinesli materi tudi njeno darilo, božični kaktus. Njegovi krvavordeči cvetovi ji leto za letom obujajo spomine.

Skozi okna se je počasi kradel mrak. Večerna zarja se je polagoma spremenila v temo. Začelo je rahlo snežiti. Drobne snežinke so kot bele zvezdice padale na zemljo in pokrivalo tiho naravo.

Medtem so se v hiši zbrali Nežini otroci. V kotu je stala lepo okrašena noveletna smrečica. Pod njo so otroci položili darila, ki so jih prinesli mami, obenem pa ji želeli srečno in veselo novo leto. Posedli so okoli tople peči in se pogovarjali. Zunaj se je zaslišala pesem. Fantje iz vasi so hodili od hiše do hiše in s pesmijo in harmoniko voščili srečno in zdravo novo leto. Mehko so se razlivali mladostni glasovi skozi tiho noveletno noč. Neža je bila srečna med svojimi otroki. Vedela je, da jo še potrebujejo. Zagledala se je v darove pod smrečico; pogled pa ji je nato zdrsel med rdeče cvetove kaktusa, ki so jo živo spominjali preteklosti. Med drobne bele snežinke je plaval njen spomin in se izgubljal nekje daleč daleč...

Konec decembra 1943... Ob Kolu, v vznožju žuženberških hribov je že dolgo zatišje. Brigada čepi na položajih okoli Dvorišta in Loviča Prekriškega, na obronkih Žuženberka. Le včasih se patrolja ali zaseda spoprimita z manjšo skupino ustašov ali hrvaških domobrancev, ki pride iz Jastrebovskega ali Ozlja. Navadno je tak spopad hitro pri kraju. Ustaši in domobranci imajo izkušnje iz prejšnjih bojev z brigado in vedo, da je najpametneje, če se hitro obrnejo, posebno še, če jih ni veliko.

Zatišje je borbem kar godilo, saj so bili počitka po oktobrski ofenzivi in dolgih pohodih po njej več kot potrebni. Če lahko besedo počitek imenujemo vsakdanje, neprestano in temeljito urjenje ter politično delo.

Snega tiste dni ni bilo veliko, morda poldrugi pedenj. Noči so bile jasne in mrzle, da je kar drevje škripalo in ječalo pod sunki vetra, ki se je zaletaval iz širne obkolpske ravnice.

Zadnjega decembra je zavladovalo med borci, čeprav so bili na položajih, slavnostno vzdušje, polno pričakovanj in upov za novo leto 1944. Le redkim izmed številnih Belokranjcev je uspelo prepričati svoje komandirje, da so jim dovolili skočiti do doma. Od tam bi prinesli kak priboljšek za praznik. Tovariši, ki so ostali „doma“ v četnem ali bataljonskem prebivališču, so radi prevzeli njihovo delo, saj so vedeli, da nihče izmed dopustnikov ne bo prišel nazaj prazen, brez kolin, pogač in vina.

Četnega brivca Marjana se je že prve dni njegovega partizanstva prijelo ime Brico. Bil je mršav dolgin, z vedno gladkimi črnimi lasmi in prirezanimi brki, kot jih je nosil filmski igralec Clark Gable. Sam Brico je bil nekdanji ljubljanski gizdalin in večino svojih navad je skušal obdržati tudi kot partizan.

Tisti dan je bil živčen in nemiren, kot bi ga žgečkali s koprivo. Celo dopoldne je postajal okoli kuhinje, ki je bila pod veliko lopo bogatega kmeta v Loviču.

Njegove misli pa so bile več kot očitno pri zapeljivi vdovi Barici, ki jo je spoznal pred dnevi v sosednji vasi, onkraj potoka Bukovica. Tam v Carevi dragi, na nasprotnem bregu je imela pod košatimi orehi svojo hišico in precejšen kos vinograda. Zamišljal si jo je, kako čaka nanj v prijetno topli izbi in morda že pogleduje skozi okno po zasneženem bregu, če že gre on sam na obljubljeni silvestrski sestanek. Pred tremi dnevi ga je bila povabila na pogačo in kuhano vino.

Brico in kuhar Jože, stari robavs, toda drugače dobrasrčen rudar iz Trbovelj, sta si bila dobra prijatelja. Brico mu je vselej zaupal svoje težave in skrivnosti. Tudi tokrat mu je namignil izza lope, naj pride bliže, da se bosta nekaj pomenila. Priliznjeno ga je prijel pod roko in ga zapeljal za lopo, da bi se izognil pogledom radovednih kuharjev in pratežnikov.

„Jože, ti si dober tovariš... O tem nisem nikoli dvomil,“ je začel Brico nagovarjati kuharja, ki tedaj še ni vedel, kam pes taco moli.

„Nemara nisem slab, to ti najbolj veš,“ mu je odgovoril kuhar, se zamejala in radovedno vprašal: „Kaj pa te dejansko muči?“

Zdaj je Brico nekaj časa mencial kot mlada nevesta, ki si ne upa z besedo na dan. Nato je zasanjano pogledal proti nasprotnemu bregu in kar se da resno rekel:

„Samo od tebe je odvisno, ali bo vojska jedla slano hrano in ali bom jaz vesel in srečen dočakal novo leto ali pa ga ne bom...“

Oho, ti si pa res skrivnosten tič! Kaj imam jaz s soljo, če je intendant ne prinese? Kaj pa si misliš o meni? Kaj pa se tvojega srečnega pričakovanja novega leta tiče, ti lahko kvečjemu obljubim zvrhano skodelo ričeta in dober kos svinine v njej. Dobil boš svoj delež kot vedno.“

„Ne, ne, dragi Jože,“ ga je prekinil Brico in takoj nadaljeval: „Tu ne gre niti za večerjo niti za kako predpravo, ampak za majhno protiuslugo. Za čisto majhno zadevo, ki jo lahko urediš in s tem pomagalš meni in celi četi.“ In ne da bi čakal, da bi Jože pritrdil, je kar nadaljeval: „Dežurnemu, tistemu Čiru, reci, kako bi bilo prav in dobro, če bi

vsaj za novo leto jedli slano. Povej mu, da veš za nekoga, ki bi jo lahko prinesel. To sem jaz. Povrh dobiš za to od mene še kak čik. Roka roko umije... Saj veš, kako gre to med dobrimi tovariši?“

„Priček, torej si si zaželel malce svežega zraka in to nočnega, a? Rad bi skočil v kako tuje gnezdo, če se ne motim. Ali je Belokranjica ali Hrvatica, kar po pravici povej?“

„To je za sedaj moja skrivnost. Toda tebi jo vseeno zaupam. Povabljen sem k neki vdovi v Carevi dragi. Toda o tem nikomur ne pripoveduj. Ne bi rad, če bi kdo, posebno pa Čiro, poizvedoval za menoj. Lahko se mu zlažeš, da imam znanca v neki sosedni vasi, da bom od njih dobil sol in nekaj cigaret. Hudiča, mar se ne spodobi vsaj za novo leto imeti slano hrano?“

Kuhar se je pomenljivo zarežal, kot bi bilo res samo od njega odvisno, če bo Brico uslišan ali ne bo. Kljub temu je bil takoj pripravljen

Opoldne je Jože razdelil kosilo — koruzni močnik z ocvirki. Potem ko je zadovoljil tudi tiste, ki so hoteli dodatek, je s praznim kotlom odšel k vaškemu vodnjaku. Tam je kot nalašč našel na Čira, ki je pomival svojo skodelo. Brez obotavljanja ga je ogovoril:

„Nekaj bi se rad pomenil s teboj,“ je začel. Prazen kotel je spustil na tla in nadaljeval, ne da bi čakal na dovoljenje, če lahko govori s četnim dežurnim.

„Prav,“ je odgovoril Čiro. „Toda že vnaprej si izbij iz glave, da bi šel kam v Belo krajino. Komandir mi je strogo zabičal, da ne dovolim nikomur oditi, dokler se ne vrnejo tisti, ki so odšli zjutraj.“

Pogovoru je prisluškoval Brico, skrit za skladovnico drv zraven svojega „salona“. Po zraku so se začele poigravati drobne snežinke. Včasih se je zazrl proti nasprotnemu bregu, kej so se medlo videli obrisi hiš v Carevi dragi. Pogovora pri vodnjaku

ure ti je odobril. Dobro jih izkoristi in pazi, da boš o pravem času nazaj, sicer bo hudič zate in zame. Komaj, komaj sem ga pregovoril...“

„Prekleti dlakocepec, zakaj ni došlo točno minute, kdaj se mu moram javiti,“ je pogodrnjal Brico in kar poskočil od veselja.

Kaj takega nisem pričakoval od tebe, ti nevaležnež. Kdo te pa sili, da rineš v tisti breg?“ se je razhudil Jože, se naglo obrnil in užaljeno odkorakal k svojim kotlom v lopo. Brico pa je zadovoljen zamahnil z roko, kot bi hotel reči: Figo mi je zdaj mar tisti tvoj obljubljeni ričet s kosom svinine. Odšel je v kaščo, se na hitrico namazal po obrazu z kdo ve kje pridobljeno dišečo mažo, da je zatohla kašča v hipu zadišala po vijolicah. Še majhno ogledalce je potegnil iz žepa in se jel ogledovati, pa tudi popačil se je samemu sebi od veselja. Ko je ugotovil, da je lahko s svojo zunanostjo v glavnem zadovoljen, je še vestno pogladil br-

JOŠT ROLC:

NA SILVESTROVO 1943

pomagati zaljubljenemu prijatelju. O obraz se mu je naglo zresnil, kot bi začel napeto premišljati. Nato se je popraskal za ušesom in dejal, kot da gre za strašansko pomembno odločitev:

„No, bom že poskusil, če se bo kaj dalo storiti. Poznaš Čira? Komandirja ali komisarja si ne upam nadlegovati, Čiro pa je trd kot kamen. Toda kljub temu upam, da ga bom uspel pregovoriti.“

Tedaj ga je Brico ves srečen prijateljsko potrepljal po ramenih, kot bi hotel reči: Edino nate se zanesem, stara sablja. Nato pa brez besed izginil v kaščo, kjer je hranil svoje brivsko orodje inčasno delavnico.

ni hotelo biti ne konca ne kraja. Brico se je že ves tresel od mraza, še bolj pa zaradi negotovosti, ki se ga je vedno huje polasčala. Samo misel na Barico, lepo vdovo, ga je razvnela, da je vztrajal. Najraje bi kar brez dovoljenja odšel k njej, čeprav bi zaradi tega tvegali kazen. Gotovo ga Barica že težko pričakuje... V mislih je že pri njej v topli sobi, že mu streže s kuhanim vinom in sladko pogačo z orehovim nadevom. Kar stresel se je, ko se je spomnil opoldanskega neslanega močnika. Iz zamaknenosti ga je zdrnil šele kuhar, ki ga je poklical iz lope:

„Fant, srečo imaš,“ je rekel. „Tri

čice in si vtaknil zrcalce v žep. Iz kota je potegnil torbo in si nejevoljno vrgel na rame ital. karabinko. Pri tem je še sočno zaklel na račun vojne, ko mora celo na ljubezenske sestanke vlačiti s seboj pihalnik.

Čeprav je imel privolitev dežurnega v žepu, je lahko temu kar se da previdno smuknil skozi vrata in se s hitrimi koraki spustil po bregu proti potoku. Sla po Barici mu je dajala dvojno moč, čeprav je moral gaziti sneg in čeprav mu je večkrat spodrsnilo, da se je podrsl po zadnji plati. V nasprotnem bregu, onkraj potoka, je bilo že bolj naporno. Zadihal se je in se oznožil. Iz njega je naglo izpuhtel vonj po vijolicah

MARISSA BUNARDI:

SAMOSTOJNO

Ob 13.30, ko se je Rita odločila, da odide, so bile pisarne že puste. Ko je množica njenih kolegov, ki so izmenjavali noveletne želje, hodila poleg pisalnih miz s polnimi rokami zavojčkov, in paketov, ji je bilo strašno. Ne toliko zaradi dela, ki jo je še čakalo, kolikor zaradi dejstva, da se je tega leta nihče ni spomnil.

Brez denarja, brez čestitke ali kakršnegakoli povabila. Ničesar, razen majhnega koledarja na pisalni mizi z besedami: „Za leto sreče,“ in s podpisom Enzo.

Medtem ko je čakala na dvigalo, je potegnila iz torbice popis vseh stvari, ki jih je morala popoldne kupiti pred odhodom k sestri Delii, ki je živela z možem in tremi otorki kakšnih deset kilometrov izven mesta. Predvsem ni smela pozabiti na darila: ogrlico za Delio, knjigo za Franka, igračke za otroke. Tedaj se je spomnila, da še ni šla k Enzu, ki je bil v petem nadstropju, da bi se mu zahvalila za koledarček.

„Saj je še dovolj časa; mu bom že kaj kupila ali pa mu bom telefonirala na dom. Nekje moram imeti njegovo številko!“ je pomislila

Znašla se je na ulici. Na vogalu je čakala skupina njenih kolegov na avtobus. Hitro je šla mimo, ne da bi jih sploh pogledala, in se napolnila k svojemu avtomobilu. Za volanom se je spomnila sestričnih besed: „Ne razumem te, oprost, živíš vedno sama. Če si boš omislila avto, se boš še bolj odtujila od drugih.“

Delia je bila poročena in ni mogla razumeti potreb samostojnega dekleta. Ni hodila zjutraj v službo. Pet let je v zakonu, pa je že pozabila vse tegobe takšnega življenja, ko celo v kino ne moreš, ne da bi bila odvisna od drugih, ali od človeka, ki te je povabil, ali pa od prijateljice, ki ti te spremljala.

Avto pa rešuje mnoge stvari in dela človeka samostojnega! Delia ni verovala, da obstoje tudi drugačne razlage od njenih. Ni mogla razumeti, da Rita ne bi mogla živeti s človekom, ki ga ne bi zelo ljubila. Zakon sam po sebi je ni privlačeval. Da bi se zanj odločila,

bi morala srečati človeka, za katerim bi izgubila glavo, kakor je bilo to z Robertom. Toda — kje najti takega?

Odkar sta se pred letom dni razšla brez kakega določene vzroka, ni slišala zanj. Sedaj pa ni hotela niti misliti na to staro zgodbo, zaradi katere je že tako ali tako preveč trpela.

Bilo je skoraj sedem. Vse, kar se je namenila, je kupila, in se namenila domov. Promet je bil zvečer stršen. V pravih valovih se je na desetine avtomobilov nabiralo pred velikim semaforjem, vsi so bili nestrpni in so trobili.

Ko je Rita tako gledala naokrog, je z žalostjo ugotovila, da je malo ljudi, ki sedijo sami za volanom kot ona. In verjetno se nihče ne vrača v mračno in prazno hišo z malo noveletno jelko na mizi v sobi.

Malo kasneje, ko je na hitrico pripravljala stvari, ki jih bo potrebovala za dva dni pri Delii, se je spomnila lanskega novega leta.

Preživela ga je s sestro, z njenim možem in otroki. Le nekaj mesecev prej se je razšla z Robertom in sedaj se je spomnila, v kakšno žalost jo je spravil ta dogodek. Le skozi meglo je bila prisotna veselosti ostalih.

Ko se je vrnila v mesto, se je hotela potešiti z Enzom. Če le pomisli, kako je bil dober z njo! Ubogi Enzo. Kolega, ki ga je videvala na vhodu v dvigalo ali po hodnikih urada. Pa vendar je bil edini, ki jo je poskušal odtrgati od ravnodušnosti, ki jo je ločila od vsega sveta. Vozil jo je domov z avtom, če je padal led, ali pa jo je peljal na kavo v kavarno preko ceste. Enkrat sta skupaj večerjala, drugič sta šla v kino, tretjič na izlet...

Navadila se je nanj in se ni vprašala, če je to nekaj kar lahko traja dlje ali pa ji bo Enzo zmanjšal ali pa celo izbrisal spomin na Roberta. Toda nekega dne jo je povabil v drug lokal.

„Ne, Enzo, preveč je drago, morala bi se tudi obleči,“ je odgovorila.

SILVESTROVO LETA

Življenje v 21. stoletju

999

Ljudje niso vedno v veselju dočakali novo leto

Saj je bilo že mnogo Silvestrovih noči v zgodovini človeštva, ki so imele kak pomen, nekatere prav usodnega, vendar pa je bila brez dvoma najstrašnejša in najgrozovitejša Silvestrova noč leta 999.

Dandanes ne dajemo štetju časa nobenega posebnega pomena, prav gotovo pa se nobenega datuma ne bojimo, noben datum ne ustvarja med ljudmi panike. Čas poteka za nas enakomerno. Toda v tistih časih je bilo precej drugače, ki so bili trdno prepričani, da se bo tisočletno kraljestvo podrl.

Seveda, kdor je vzel „tisočletno kraljestvo“ dobesedno, se je pač na bližajoči se konec sveta začel primerno pripravljati, zlasti še zato, ker je leta 999 kar mrgolelo najrazličnejših prerokov, ki so slikali konec sveta v najstrašnejših barvah in rotili ljudi, naj se na to pripravijo. S tem so zbegali še zadnje dvomljivce.

Čim bolj se je nagibalo leto 999 h koncu, tem večja je postajala panika med ljudmi in tem strašnejše in bolj brezglavo je bilo ravnanje in vedenje posameznikov. Nekateri so se kar naprej postili in molili, da bi se tako rešili večnega pogubljenja, drugi pa, ki so bili bolj vesele narave in so tudi dotlej dajali prednost lahkemu življenju, so se vdajali veseljačenju in čezmernemu uživanju. Zeleli so se pač naučiti vsega, kar jih je nemara dotlej nad vse mikalo, a si tistega morda niso upali ali pa si niso mogli privoščiti. Toda sedaj, ko bo kmalu že vsega konec...

Svet je bil takrat podoben pravi norišnici. Bili so bogataši, ki so si mislili: „Ne svoje-ga denarja ne premoženja ne morem vzeti s seboj na oni svet. Zakaj ne bi reveži od tega nekaj uživali, vsaj te zadnje dni, dokler še morejo?“ In so na stečaj odprli svoje domove ter vanje vabili vsakogar, ki je šel mimo. Ponujali so jim vse, kar je premogla hiša. Skupaj z njimi so si obilno privoščili jedajo in pijačo ter se z njimi veselili, da bi do zadnjega diha užili vse dobroto. A mnogi so razdali vse svoje premoženje. Darovali so zemljo, hišo, živino in drugo imetje. Trgovci so ponekod kar odprli trgovine.

Kdo bi se bil v teh žalostnih dneh, ko je bil konec sveta tako rekoč pred durmi, še sploh zmenil za bogastvo, za premoženje? Kričeč in tuleč je drla razbrzdana množica po mestnih ulicah večnega rimskega mesta ter ropala, plenila in uničevala vse, kar ji je prišlo na pot. Nerazumljiva in kar grozljiva sla po uničevanju je zajela ljudi. Zaman so svarili preudarni ljudje, zaman so bili celo papeževi opomini, množica, verjetno popolnoma brezglava, ki ni mogla nič več trezno misliti in razsojati, je pridrla do zaporov, jih s silo odprla in izpustila na svobodo morilca, tatove in druge zločince.

ZANIMIVOSTI

● V neki razpravi piše Platon, da bi se morali državniki učiti matematiko — „ne zato, da bi jim služila pri kupovanju in prodaji, ampak v korist njihovega razumu, kajti matematika dviga duha“.

● Srce moža udari povprečno vsako minuto 72-krat, kar pomeni v 70 letih 2650-milijonkrat; srce žene udarja nekaj hitreje, namreč vsako minuto 80-krat in v 70 letih življenja 2945-milijonkrat.

● Na Vzhodu je še danes najobičajnejša posoda za tekočine meh. Ovna dajejo pazljivo iz kože, jo obrnejo, zašijejo tako, da pride dlaka navznoter, jo posipajo z zemeljsko smolo in potem tri noge zavežejo, četrta pa služi za natakanje in pitje kot pipa.

● V srednjem veku je imel v nemških deželah neporočen možki zelo malo veljave; v noben obrtniški ceh se ni mogel vključiti in tudi javnih služb ni smel opravljati.

● Kadar je v starih časih na Kitajskem umrl krivec zločina prej, ko je odslužil kazen, so obsodili koga iz njegovega sorodstva — prvorojenca, brata ali očeta, ker so bili prepričani, da zločin ne sme ostati nekažnovan.

● Lovci na mrože naženejo velike črede teh plavutonožev v kamnite ograde in jih potem nenumljeno pobijajo s palicami. Očividci pripovedujejo, da v pričakovanju smrti lijejo mrožem solze iz oči.

● Vladarica z največ otroci je bila angleška kraljica Viktorija (vladala je v letih od 1837 do 1901) — imela jih je namreč devet.

● V neobičajen položaj se postavlja rjava medveda, kadar se spusti v boj za samico: vrat podaljšata kot dve kači, prednji šapi pa jima skoraj bingljata ob telesu, da jih lahko potem v primernem trenutku sprožita v udarec.

A najhujše je bilo na samo Silvestrovo. Že od ranega jutra so bile vse cerkve nabito polne ljudi. Želja po življeju je privedla tja celo zločince, morilce, ki so z največjo ponižnostjo moledevali boga, naj bi odvrnil od njih strašno nesrečo, naj bi odložil konec sveta. Drugi pa so se začeli v svojem strahu in grozi pred katastrofo objemati, nekateri so se javno spovedovali svojih grehov, padali na kolena in prosili milosti.

Številni pa so se jeli zbirati na prostranih mestnih trgih, po cestah in ulicah, po vaških zbirališčih, samo da ne bi bili ob usodni uri sami.

Zvečer so sto tisoči v smrtnem strahu in grozi pred smrtjo zares umrli.

Potem je odbila polnoč. In nič se ni zgodilo.

Ni se odprla zemlja, da bi pogoltnila grešnike. Le zvonovi so zvonili kot vsa leta dotlej in mogočno naznanjali novega leta 1000.

Toda smrtni strah, ki je tako dolgo in trdovratno tičal ljudem v kosteh, je še ostal. Še vedno so bili kot obsedeni. A ko so se zavedeli, da je najhujše, najstrašnejše mimo, so od veselja kar ponoreli.

Tako je bilo ob koncu prvega tisočletja.

„Človeku prihodnjega stoletja skorajda ne bo več treba delati za vsakdanje potrebe. Okoli 95 odstotkov tistega poklicnega dela, ki je še zdaj potrebno, bo v 21. stoletju bodisi odveč, bodisi ga bodo opravljali stroji, računalniki ali pa ustrezno dresirane opice“, pravi 50-letni fizik, matematik, oceanograf, vesoljski tehnik in eden najvidnejših pisateljev znanstvenodomišljjskih zgodb Arthur Clarke.

„Dokaj jasno se kažejo obrisi tehnološkega razvoja, torej se že da napovedati, da bo doživel način življenja poprečnega človeka temeljite spremembe,“ je rekel Clarke. „Človek enainvajsetega stoletja se bo veselil življenja, kot tehnokrat bo nadzoroval zapletene stroje in prefinjene aparate, katerih delo bo spremljalo in usmerjalo življenjski utrip.“

Pomočniki človeka pri nekvalificiranih delih bodo po Clarkovem mnenju dresirane opice nekaterih vrst. Šimpanzi naprimer bi lahko že zdaj opravljali taka dela, z genetičnimi sredstvi bi jih lahko ustrezno „vzgojili“.

Vzgoja je sploh za človeško prihodnost največji problem, ugotavlja Clarke. Že zdaj lahko ugotovimo, da je človeštvo v začetnem obdobju oziroma na pragu silovitega razvoja na področju znanja. Vsakih deset let se podvoji obseg spoznanj in informacij, ki jih ima človeštvo. Z drugimi besedami to pomeni, da v desetih letih polovica pridobljenega znanja poprečnega človeka zastari oziroma ne ustreza več. Ta razvoj se

bo nadaljeval naglo, njegova krivulja bo šla strmo navzgor.

„Človek prihodnosti se bo moral učiti vse življenje,“ je poglobilna misel v Clarkovem prikazu enainvajsetega stoletja. Po njegovih napovedi bo izginil dobršen del kmetijstva v sedanji obliki, ker bo mnogo preveč neracionalno, zlasti pa še, ker bo kemija sintetično pridobivala živila v zadosnih količinah in poceni.

4000 let

ZEPNEGA ROBCA

Žepni robec ni izum atomskega stoletja, kajti Kitajci so imeli žepne robce že pred celimi štiri tisoč leti in jih uporabljali enako kot mi danes.

Stari Egipčani, Rimljani in Grki niso uporabljali robcev, temveč so si tudi zelo ugledni ljudje brisali nos z vršički prstov. Toda že tedaj je veljalo pravilo, da tega ne smejo storiti vpričo drugih ljudi.

S srednjem veku so si ljudje čistili nos s prsti; to so počeli tudi plemiči na svojih gradovih. Znanstveniki domnevajo, da kitajski žepni robec pač ni mogel tako hitro prodrati v svet, ker je bila Kitajska — formalno in neformalno — ograjena s svojim znamenitim kitajskim zidom. Tistega, ki je hotel pogledati, kaj se skriva za tem zidom, so takoj prijeli in ubili.

Kdaj in kako je prišel žepni robec v Italijo, bi ne mogli zgodovinsko dognati. V XVI. stoletju je vladalo modno pravilo, da naj ljudje nosijo dragocene žepne robce v roki, vendar le-teh niso uporabljali za brisanje nosu, temveč je bil robec zgolj dokaz koketnosti.

Iz Italije je žepni robec odšel v Nemčijo, kjer so ga tkali iz dragocenih niti in ga bogato krasili. Zavoljo tega je bil žepni robec dragocen predmet, in le tako si moremo pojasniti podatek, da je dresenska mestna uprava leta 1559 prepovedala navadnim meščanom uporabo robca — to je bil privilegij le bogatih meščanov. Zabeleženo je, da je bil Erazem Roterdamski pobudnik pravilne uporabe žepnega robca. Neki flandrijski tkalec je prvi pričel izdelovati žepne robce iz lanu. Imenoval se je Batiste Chambre in po njem je posebna tkanina batist dobila ime.

V času bidermajerske dobe so bili robci zelo odšavljeni in dame so jih nosile na ovratniku, rokavni manšeti ali rokavu, moški pa jih prav tako niso imeli v žepu, temveč v rokavu.

V času bidermajerske dobe je bilo namoč moderno, da so si mladi kavalirji devali robce v žep žaketa. Vezanine na robcih so izdelovale izbranke njihovih src, vršički robca pa so koketno kukali iz žepa.

Nekateri modni kreatorji zatrjujejo, da je bil to začetek moške mode. Takrat je nastal žep na sakoju, ki ga še danes uporabljajo moški za robec. Nošenje robca v tem žepu se je razširilo zlasti po prvi svetovni vojni. Prehod od dragocenega robca do navadnega je povzročilo njuhanje tobaka. Takrat je bilo neogibno potrebno čiščenje nosu in prav zavoljo tega so postali robci večji, vzorčno pa so bili karirasti.

Danes je robec manj koketen predmet in bolj pripomoček za osebno higieno.

NAGRADNA KRIŽANKA

Po stari in udomačeni navadi objavljamo tudi letos nagradno križanko, ki naj ljubiteljem ugank nudi ob praznikih malo zabave. Vemo, da „starim lisjakom“ ne bo delala težav; reševanja pa se prav tako brez skrbi lahko lotijo tudi vsi ostali, saj smo se pri sestavljanju trudili, da ne bi bila pretežka. Končno tudi ni namen, da bi s tradicionalno križanko ob praznikih napravili malo veselja le nekaterim izmed naših bralcev, marveč hočemo k reševanju pritegniti kar čim več starejših in tudi mlajših.

Prav zaradi tega pa smo spet pripravili nekaj lepih nagrad, ki jih bo potem žreb razdelil med tiste, ki nam bodo pravočasno poslali pravilno rešitev križanke. In kaj naj bi bila najlepša nagrada — vendar, dobra slovenska knjiga! Torej: tri res lepe in dragocene knjige smo izbrali ter smo prepričani, da bodo nagracem v veliko veselje.

Toda brez truda tudi ni plačila oziroma nagrade. Zato zdaj kar na delo, svoje rešitve pa nam pošljite najkasneje do 10. januarja 1970 na naslov: Slovenski vestnik, Gasometergasse 10, 9020 Klagenfurt - Celovec.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
17				18								19			
20				21			22				23	24			
25				26			27			28		29		30	
	31		32					33			34		35		
36		37				38		39			40				41
42	43		44			45	46			47		48			49
	50	51		52	53			54			55		56		
57					58			59				60			61
62					63			64		65		66		67	
		68	69				70	71			72	73			
74															

Vodoravno: 1. in 74. naše voščilo (pet besed); 17. prometno sredstvo, kompozicija vagonov; 18. pevec zabavnih melodij; 19. koralni otok; 20. obnovitev; 22. enaka soglasnika; 23. ustaljen način; 25. potreščina pri šivanju; 26. različna soglasnika; 27. import, 29. začetnici imena in priimka hrvaškega kiparja svetovnega slovesa; 30. nedelaven; 31. nekdanja rimska provinca, h kateri je spadala tudi naša dežela; 33. veznik; 34. sel, odposlanec; 37. napad, naskok; 39. pritrtilnica; 40. otok v Sredozemskem morju; 42. osebni zaimek, množ.; 44. prislov, ki izraža ponavljanje; 45. izraelsko pristanišče; 47. okrajšava za „slovenski“; 48. okrajšava za „eventualno“; 49. označba za zloglasno nacistično organizacijo; 50. enaka soglasnika; 52. igralec, ki nastopa v kabaretu; 56. ime črke; 57. deblo; 58. strelno orožje; 59. žensko ime; 60. tisoč kilogramov; 62. pripadnik slovanskega naroda; 63. priprava za čiščenje; 65. originalno ime za Irsko; 67. lepilo; 68. načrt; 70. najmanjši delec snovi; 72. geslo.

Navpično: 1. visi v zvoniku; 2. moško ime; 3. francoski revolucionar, nasprotnik Robespiera; 4. del obraza; 5. opomba; 6. okrajšava za „ljudski odbor“; 7. različna soglasnika; 8. živec; 9. naša celina; 10. začetnici imena in priimka našega znanega harmonizatorja in skladatelja; 11. egiptovski bog; 12. zdravilna rastlina; 13. kraj umrlih, krajša oblika; 14. sosedna država, originalna pisava; 15. šop las, tudi prislov; 16. zanos, polet; 21. vrivanje, vrinjeni predmet; 24. vražni obsek; 27. član, tudi del telesa; 28. predlog; 32. grobo domače sukno; 35. okrajšava za radio in televizijo; 36. medmet bolečine; 38. kraj na koroško-slovenski meji; 39. darilo; 40. naprava za mletje, množ.; 41. središče vrtenja; 43. eskimska hiša; 46. iznajditelj turbine; 47. del jahalnega sedla; 49. zmsko vozilo; 51. nagovorna beseda za žensko; 53. glavno mesto južnoevropske države; 54. enaka samoglasnika; 55. srbska narodna jed; 56. velikan; 57. manjša vzpetina; 61. zadetek pri tomboli; 63. pogost del škotskih imen; 64. oče; 66. grški bog vetrov; 69. enaka soglasnika; 71. samoglasnik in soglasnik; 73. osebni zaimek.

O konjskih dirkah

● Najdaljšo dirkalno stezo imajo v Angliji v Newmarketu: dolga je 6797 metrov, široka pa 49 metrov. Naredili so jo že pred 320 leti.

● Tekmovalec Eddie Arcaro (ZDA) je v 24 letih svojih nastopov zaslužil kot jockey okoli 18 milijonov dolarjev. Preden je prvič zmagal na dirkah, je bil 250-krat poražen.

● Levi Burlingame (ZDA) je bil najstarejši jahač, ki je nastopil na uradnem tekmovanju: ko je leta 1932. leta jahal na dirki v Staffordu, je bil star 80 let.

● Najmlajši jahač doslej, ki je nastopil na tekmovanjih, pa je bil Jimmy Taylor (Anglija); ko je 1939. leta jahal nastopiti na dirki, je moral dobiti posebno dovoljenje, ker je bil star komaj — 10 let.

Zadovoljne božične praznike
ter mnogo prijetnih izletov in potovanj
v novem letu

želi

AVTOBUSNO PODJETJE

**Štefan
Sienčnik**

DOBRLA VAS

telefon (0-42-36) 219

Vesele božične praznike in srečno novo
leto želimo vsem prijateljem
tukaj in v domovini

družina inž. Čistimir Bauer - Zeltweg

Stavbeno
in
pohištveno
mizarstvo

**Johann
Wuntschek**

Nonča vas — Einersdorf
9150 BLEIBURG — PLIBERK

Prijetne praznike in srečno novo leto!

Zadovoljne božične praznike in uspešno
novo leto!

Krojaštvo

Janez Weiss

Št. Janž v Rožu
tel. (0-42-28) 224

Podružnica
Celovec
Spittalgasse 12 tel. (0-42-22) 72-4-35

Vsem cenjenim odjemalcem,
znanecem in prijateljem želi

vesele praznike in srečno
novo leto

**Gašper Ogris
Martič**

TRGOVINA V BILČOVSVU
tel. (0-42-28) 24-18

Prijetne praznike in uspešno novo leto

gostilna pri

družina Gabriel

TIŠLARJU

ŠT. JANŽ V ROŽU
pošta Svetna vas
tel. (0-42-28) 248

Radio program

1. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 16.00, 17.00, 18.45, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje: (razen ob nedeljah in praznikih):
6.40 Jutranja opažanja, 6.45 Vesele melodije, 7.20 Jutranja gimnastika, 7.25 Jutranja glasba, 8.05 Jutranja glasba, 9.00 Za prijatelje stare glasbe, 10.05 Komorni koncert, 11.00 Roman v nadaljevanjih, 11.15 Opaldanski koncert, 13.00 Operni koncert, 14.00 Dirigenti, orkestri, solisti, 14.45 Mednarodna gospodarska poročila, 15.00 Več uka, več znanja, 16.03 Stereo-koncert, 18.43 Pregled sporeda.

Ponedeljek, 22. 12.: 6.05 Odkrito povedano — 6.08 Preden odidete — 6.11 Vesele melodije — 13.45 Avstrijska pripovedka — 15.00 Graški literarni simpozij — 17.10 Mednarodna radijska univerza — 17.30 Mladinska redakcija — 19.30 Raziskovalne naloge — 20.00 Orkestrski koncert — 21.30 Čas, v katerem živimo — 22.10 Znanje časa — 23.10 Sodobna glasba.

Torek, 23. 12.: 6.05 Preden odidete — 6.12 Vesele melodije — 13.45 Za 95-letnico rojstva Rose Albach-Retty — 15.45 Krogi, črte, pike — 17.10 Raziskovalci na obisku — 19.30 Kulturno-politične perspektive — 20.00 Za in proti — 21.00 Vzhodnonemški pesnik Rolf Schneider — 21.30 Brez strahu pred glasbo — 23.10 Vsi smo prizadeti — 23.20 Resna glasba.

Sreda, 24. 12.: 6.05 Agrarna politika — 6.10 Jutranja glasba — 6.45 Brahms: Madžarski plesi — 8.05 Jutranja glasba — 9.00 Za prijatelje stare glasbe — 10.05 Komorna glasba — 12.30 Operni koncert — 14.00 Giacomo Puccini: Missa di Gloria za tenor, bariton, bas, mešan zbor in orkester — 14.50 Božični nagovor protestantskega škofa Oskarja Sakrauskega — 15.45 Božična glasba — 17.57 Sveta noč, blažena noč — 18.30 Dedek Mraz, božič v novi Rusiji — 18.56 Sveta noč, blažena noč — 19.05 Božična glasba 20. stoletja — 19.30 „Obisk pri kmetu“, božična pripovedka — 20.00 Zborovsko-orkestrski koncert — 21.30 Rojstvo boga v verzopovedih sveta — 21.30 Adventne in božične pesmi.

Četrtek, 25. 12.: 6.05 Vesele melodije — 9.10 Za prijatelje stare glasbe — 10.00 Maša — 11.00 Koncert dunajskih filharmonikov — 13.30 Operni koncert — 15.00 Deset let ansambla „Musica antiqua“ — 16.00 Cigani, življenje v getu družbe — 17.05 Božič v krščanski filozofiji — 18.00 Božič 1830 in 1831 — 19.30 Večerni koncert — 20.00 „Konec noči“, radijska igra — 21.00 Resna glasba — 21.30 Nenavadne božične zgodbe — 22.30 Kraljica instrumentov — 23.10 Glasba z Dunaja.

Petek, 26. 12.: 6.05 Vesele melodije — 8.05 Resna glasba — 9.10 Za prijatelje stare glasbe — 11.00 Zborovsko-orkestrski koncert — 13.30 Koncert za štefanovo — 15.00 Komorna glasba — 16.00 Operetni koncert — 17.05 Zanesljivost narave — 19.30 Opera — 22.10 Človek je knjiga, polna tiskarskih napak — 22.40 Mala nočna glasba — 23.10 Glasba z Dunaja.

Sobota, 27. 12.: 6.05 Odkrito povedano — 6.12 Vesele melodije — 9.00 Smeh sodi k oliki — 13.00 Srečanje z Avstrijo — 13.30 Tehnični razgled — 13.45 Iz opernega sveta — 14.45 Orkestrski koncert — 16.15 V žarišču — 17.10 Ex libris — 18.00 Folklor današnjega časa — 20.00 Portret — 21.00 Otvorilveni koncert Zagrebške opere — 22.45 Avstrijska pesem 20. stoletja — 23.10 Mala nočna glasba.

REGIONALNI PROGRAM

Poročila: 5.00, 6.30, 8.00, 10.00, 13.00, 17.00, 19.00, 20.00, 22.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih):
5.30 Kmetijska oddaja, 5.40 Jutranja opažanja, 5.43 Pisane jutranje melodije, 6.00 Jutranja gimnastika, 6.45 Deželni razgled, 7.00 Glasbeni mozaik, 7.45 Lo-

kalna poročila, 8.05 Zveneč jutranji pozdrav, 8.15 Obzornik za ženo, 9.00 šolska oddaja, 10.05 šolska oddaja, 11.30 Oddaja za podeželje, 11.40 Nasveti za vas, 11.45 Za avtomobiliste, 13.05 Deželni razgled, 13.30 Glasba po kosilu, 14.00 Za ženo, 14.15 Slovenska oddaja, 15.30 Otroška ura, 16.00 Venček melodij, 18.15 Odmev časa, 18.45 šport, 18.55 Lahko noč otrokom, 19.03 Pregled sporeda, 19.05 Zabeležite si, 19.35 Melodija in ritem, 22.10 šport iz vsega sveta.

Ponedeljek, 22. 12.: 5.05 Vesel začetek dneva — 9.00 Lahka glasba — 9.30 Ljudska glasba sveta — 10.05 šolska oddaja — 10.20 Zveneč mozaik — 11.00 Ljudska glasba — 13.55 Davčno pravo — 15.00 Nova koroška pesem — 15.15 Knjižni kotiček — 17.10 Zasanjane melodije — 19.15 In kaj pravite vi? — 20.10 Radijska igra — 21.00 Advent na Zgornjem Avstrijskem — 21.30 Ljudska glasba sosedov.

Torek, 23. 12.: 5.05 Pihalna godba — 9.00 Zimska čudežna dežela — 9.30 Dežela ob Dravi — 10.05 šolska oddaja — 11.00 Pincgavski božič — 13.45 Za mladino — 15.00 Komorna glasba — 17.10 „Hotel bi ti svet podariti...“ — 18.00 Oddaja delavske zbornice — 19.15 Sliši pesmico — 20.10 Orkestrski koncert — 21.30 Vsako leto znova.

Sreda, 24. 12.: 5.05 Pihalna godba za začetek dneva — 11.00 Božič v besedi in glasbi — 13.30 „Najlepši dan v letu“ — 16.00 Božično presenečenje — 16.30 Božične pesmi donavskih dežel — 16.57 Sveta noč, blažena noč — 18.00 Govori škof dr. Josef Köstner — 18.30 Božični običaji na Koroškem — 18.56 Sveta noč, blažena noč — 19.30 Stare božične pesmi — 19.57 Sveta noč, blažena noč — 20.05 Božič pred 50 leti — 22.15 Glasba z Dunaja — 23.10 Božične pesmi slovenskih narodov.

Četrtek, 25. 12.: 6.35 Ljudska glasba — 8.15 Kako veselo je pozimi — 9.30 Praznično razpoloženje — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Po željah — 16.30 Dunajska glasba — 17.05 Plesna glasba za praznik — 18.00 „Sveta noč“, zgodba pesmi — 19.30 Veselo petje, veselo igranje — 20.10 „Mini-opereta“ — 21.00 „Noč darov“ — 21.30 Pariške specialitete — 22.25 Glasba z Dunaja.

Petek, 26. 12.: 6.35 Pozdravljen, ljubi dan! — 7.35 Kadar petelin zapoje — 8.05 Praznična godba na pihalu — 8.15 Vesel božič povsod — 9.45 Operetne melodije Johanna Straussa — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Glasbeni pravljicni prizori — 13.45 Iz domovine — 14.30 Po željah — 17.05 Ples z zimski čudežni deželi — 18.00 Koroške ljudske pesmi — 18.30 Deželni razgled — 20.10 Božična noč nad gorami — 21.30 Tujci na polji — 22.25 Operetni cocktaili.

Sobota, 27. 12.: 5.05 Ljudske viže — 7.55 Naš hišni vrt — 8.20 Obzornik za ženo — 10.05 Jutranji koncert — 11.00 Naša lepa domovina — 13.50 Za zbiralce znamk — 14.20 Kjer prepevajo, tam ostanemo — 15.30 Po željah — 18.00 Za delovno ženo — 18.40 Koroški profili — 20.10 Revija veselih večerov — 22.25 Plesna glasba po naročilu.

SLOVENSKE ODDAJE

Ponedeljek, 22. 12.: 14.15 Informacije — Za našo vas — 18.00 Dober večer našim malim poslušalcem.

Torek, 23. 12.: 14.15 Informacije — Koroška kronika — Po sledih starih šeg in navad — Adventne pesmi.

Sreda, 24. 12.: 14.15 Informacije — O gospodarstvu — Otroci igrajo za otroke.

Četrtek, 25. 12.: 7.00 Božični nagovor škofa dr. Köstnerja — Božične pesmi.

Petek, 26. 12.: 7.00 Vesele praznike želimo.

Sobota, 27. 12.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca — 14.00 Zeleni gozd je lovčev raj.

Vesele
božične praznike
ter srečno
in uspešno
novo leto

TISKARNA

DRAVA

BOROVLJE - PODLJUBELJ

Vsem cenjenim odjemalcem, gostom
in prijateljem želi vesele praznike in
srečno novo leto

samopostrežna trgovina
gostilna s tujskimi sobami

**Janko
Ogris**

V BILČOVSVU

tel. (0-42-28) 24-14

Strokovna trgovina

Franc in Ida Stefitz

PLIBERK - BLEIBURG

Papir, pisarniške
potrebščine, šolske knjige in potrebščine, časopisi in časniki, igrače, otroška oblačila, parfumerija i. dr.

Prijetne praznike in srečno novo leto!

Slovensko prosvetno društvo

„JEP A“ V LOČAH

želi svojim članom in prijateljem veliko sreče
in zadovoljstva v novem letu

Cenjenim odjemalcem in prijateljem
prijetne praznike in uspešno novo leto

Haderlap

MODNI SALON

CELOVEC - KLAGENFURT
Tarviser Straže 100, tel. 21-4-41

ŠTEFAN GOSTILNA

BREZNIK

PLIBERK

Priljubljena domača gostilna pri Brezniku v Pliberku nudi slej ko prej vsem gostom brez razlike

- zadovoljivo postrežbo
- okusne jestvine in
- negovane pijače
- nove, moderno in sodobno opremljene tujske sobe

Vsem gostom prijeten božič in srečno novo leto 1970!

Vsem prijateljem, odjemalcem in gostom želijo vesele božične praznike in srečno novo leto 1970 lastniki in sodelavci
Podjunske trgovske družbe bratje RUTAR & CO. v Dobrli vasi

disponent

Milan Rutar in Mara Rutar

Dobrli vas
tel. (0 42 36) 292

Trgovina in gostilna

Vladimir Rutar

Žitara vas
tel. (0 42 37) 237

Trgovina in penzion
ob Klopinijskem jezeru

Anton in Agnes Rutar

Selo - Št. Vid
tel. (0 42 39) 272

Trgovina, hotel, kopalnišče

Franc Rutar

Dobrli vas
Lovanke, Mokrije
tel. (0 42 36) 220

Trgovsko in transportno
podjetje

Štefan in Ljudmila Sienčnik

Dobrli vas tel. (0 42 36) 219

Radio program

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30, 5.00, 7.00, 8.00, 9.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 17.00, 18.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih):
4.45 Informativna oddaja, 5.30 Danes za vas, 6.00 Jutranja kronika, 7.25 Pregled sporeda, 10.00 Danes dopoldne, 10.15 Pri vas doma, 12.30 Kmetijski nasveti, 13.15 Obvestila in zabavna glasba, 13.30 Priporočajo vam, 15.00 Dogodki in odmevi, 15.30 Glasbeni intermezzo, 16.00 Vsak dan za vas, 19.00 Lahko noč otroci, 19.10 Obvestila, 19.30 Radijski dnevnik, 23.05 Literarni nokturmo.

Ponedeljek, 22. 12.: 8.04 Glasbena matineja — 9.05 Za mlade radovedneže — 9.20 Cicanov svet — 9.45 Zvoki iz operet — 12.10 Simfonične pesnitve Jana Sibeliusa — 12.40 Koncert pihalnih orkestrrov — 14.05 Lahka glasba — 14.35 Voščila — 15.40 Poje šentjurnjski oktet — 17.05 Operni koncert — 18.35 Mladinska oddaja — 19.15 Ansambel Vilija Petriča — 20.00 Koncert simfoničnega orkestra avstrijske RTV z Dunaja — 21.20 Stare melodije v novih priredbah — 22.15 Za ljubitelje jazza — 23.05 Janez Menart: Pesmi — 23.15 Zabavna glasba iz studia radia Beograd.

Torek, 23. 12.: 8.04 Operna matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Ansambel Janeza Kampača — 12.10 Lahka konc. glasba — 12.40 Od vasi do vasi — 14.05 Glasb. udejstvovanje mladih — 14.25 Plesni orkester RTV Ljubljana — 14.40 Mladinska reportaža — 15.40 Iz opere „Manon“ — 17.05 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 18.15 V terek nasvidenje — 18.45 Svet tehnike — 19.15 Trio Franca Sušnika — 20.00 Prodajalna melodij — 20.30 Od premiere do premiere — 21.17 Lahka glasba — 22.15 Jugoslovanska glasba — 23.15 S slovenskimi pevci zabavne glasbe — 23.40 Godala v noči.

Sreda, 24. 12.: 8.04 Glasbena matineja — 9.05 Ne maram svojih staršev — 9.35 Iz glasbenih šol — 9.45 Pojeta Stane Mancini in Ivanka Kraševac — 12.10 Iz oper hrvaških skladateljev — 12.40 Rezika Koritnik z Avgustom Stankom — 14.05 Koncert za odah — 14.35 Voščila — 15.40 Pianist Milivoj Šurbek — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.15 Rad imam glasbo — 18.40 Naš razgovor — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Ti in opera — 22.15 S festivalov jazza — 23.15 Zabavna glasba iz studia radia Zagreb.

Četrtek, 25. 12.: 8.04 Glasbena matineja — 9.05 Nemimo življenje J. J. Rousseaua — 9.35 Lahka glasba jugoslovanskih avtorjev — 12.10 Opoldne pri beneškem mojstru Antonu Vivaldiju — 12.40 Čez polja in potoke — 14.05 Poje mladinski zbor RTV Ljubljana — 14.25 Plesni orkester RTV Ljubljana — 14.40 Enajsta šola — 15.40 Slovenske narodne pesmi — 17.05 Glasbena popoldne — 18.15 Morda vam bo všeč — 18.45 Naši znanstveniki pred mikrofonom — 19.15 Ljubljanski jazz ansambel — 20.00 Četrtek večer pesmi in napevov — 21.00 Vabimo vas na bralno vajo — 22.15 Avstrijska in nemška nova glasba — 23.15 Iz albuma izvajalcev jazza — 23.40 Zabavna glasba iz studia radia Zagreb.

Petek, 26. 12.: 8.04 Operna matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.45 Melodije iz Spevoigre „Koštana“ — 12.10 Glasba za opoldne — 12.40 Poje zbor iz Bilčovsa — 14.05 Igramo po željah mladih poslušalcev — 14.35 Voščila — 15.30 Napotki za turiste — 15.40 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 17.05 Človek in zdravje — 17.15 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Rad imam glasbo — 18.50 Ogljedalo našega časa — 19.15 Ansambel Lojzeta Slaka — 20.00 Johannes Brahms: Ljubzenski valčki — 20.30 „Top-pops 13“ — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.15 Jazz-club.

Sobota, 27. 12.: 8.04 Glasbena matineja — 9.05 Kadujeve novoletne želje — 9.35 Čez travnike zelene — 9.50 Naš avtostop — 12.10 Na krilih ritma in melodij — 12.40 Z ansambli domačih napevov — 14.05 Glasbena pravljica — 14.25 Lahka glasba za razvedrilo — 15.40 Poje baritonist Ladislav Mraz — 17.05 Gremo v kino — 17.35 Glasba iz filmov — 17.45 Jezikovni pogovori — 18.15 Dobimo se ob isti uri — 18.45 S knjižnega trga — 19.15 Ansambel Jožeta Privška — 20.00 Nove melodije — 21.15 Melodija meseca — 22.15 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

Vesele praznike
in uspešno novo leto
želi
vsem prijateljem
in znancem

DRUZINA
TINCA SADOŠEK
ZELEZNA KAPLA

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem prijateljem in znancem

PETER KUHAR
GOZDARSKI TEHNIK
ZELEZNA KAPLA 102

Karl Prinčič
CELOVEC - STERNALLEE

želi vsem svojim odjemalcem
vesel božič
in uspešno novo leto 1970

Vsem delavcem in prijateljem prijetne praznike in obilo uspeha v novem letu želi

Gasser

TESARSTVO

BILČOVS
tel. (0-42-28) 24-19

*Ein frohes Weihnachtsfest
und ein
gesundes, neues Jahr*

wünschen allen ihren Mitgliedern, Kunden
und Genossenschaftsfreunden

**DIE
KONSUM-
GENOSSENSCHAFTEN**

**KLAGENFURT,
OBERKÄRNTEN — OSTTIROL**

Trgovsko podjetje

KAUFHOF
VALENTIN IN ANGELA BLAŽEI

ter vsi nastavljeni želijo svojim sorodnikom, odjemalcem in znancem zdravo in srečno ter uspeha polno leto 1970!

Prijetne
božične praznike
in mnogo uspehov
v novem letu
želi vsem občanom
občine Sele

**HERMAN VELIK
ZUPAN**

Vsem pevkam in pevcem ter prijateljem
naše pesmi prijetne praznike in zadovoljno novo leto želijo

pevovodje
Slovenske prosvetne zveze
in včlanjenih društev

Vsem svojim članom, prijateljem in dobrotnikom želi zadovoljne božične praznike in srečno novo leto

Slovensko prosvetno društvo
„DOBRAČ“ na Brnci

Druckerei
Klischeeanstalt

Roman Ritter

Papierhandlung

KLAGENFURT, Burggasse 8
Telefon 81-1-08

Vesel božič
in srečno novo leto želi

DR. PAVLE ZABLATNIK
ravnatelj slovenske gimnazije

Celovec, Rebhuhnweg 28

CARIMPEX

IZVOZ — UVOZ — TRANZIT

KLAGENFURT - CELOVEC
Gabelsbergerstraße 24 telefon 82-4-98

Podjetje za električne instalacije vseh vrst
in izdelavo modernih stikalnih naprav
molzne naprave Alfa-Dahlia

Ing. T. Schlapper

STROKOVNA ELEKTROTRGOVINA
ŠT. JAKOB V ROŽU
tel. (0-42-53) 216

želi vsem odjemalcem in
naročnikom vesele božične praznike
in srečno novo leto

ZADOVOLJNE
BOŽIČNE PRAZNIKE
IN SREČNO
NOVO LETO

ŽELI

Mihael Antonič

TRGOVINA, GOSTILNA, STISKALNICA ZA SADIJE

REKA
PRI ŠT. JAKOBU V ROŽU

Lepa knjiga NAJLEPŠE DARILO

- **BESEDA IVANA CANKARJA**, sil. izbor odlomkov iz njegovih del, miniaturna izdaja, vezana v svilo 62.—
- France Bevk: **MOJA MLADOST**, pisateljovi spomini na mladost, 220 str., ilustr., polusnje 115.—
- Dr. France Prešeren: **POEZIJE**, faksimile prve izdaje, v kaseti 200.—
- **IZ RODA V ROD DUH IŠČE POT**, antologija slovenske umetne pesmi, 432 str., br. 67.—
- Ivan Cankar: **EROTIKA**, faksimile prve izdaje, 128 str., usnje 72.—
- Mimi Malenšek: **POSLUŠAJ ZEMLJA**, biografski roman o Jakobu Petelinu-Gallusu, 684 str., ppl. 111.—
- France Prešeren: **POEZIJE IN PISMA** — Anton Slodnjak: **PREŠERNOVO ŽIVLJENJE**, dve knjigi skupaj 702 str., ilustr., pl. 198.—
- Lev N. Tolstoj: **VSTAJENJE**, kritična podoba razmer v stari Rusiji, dve knjigi skupaj 552 str., br. 50.—
- Honore de Balzac: **OČE GORIOT**, roman o pretirani očetovski ljubezni, 216 str., br. 20.—
- Erich M. Remarque: **NEBESA NE POZNAJO IZBRANCEV**, roman o avtomobilskih dirkalcih 272 str., ppl. 70.—
- Charles de Gaulle: **VOJNI SPOMINI**, biografska izpoved bivšega predsednika Francije, dve knjigi skupaj 1370 str., pl. 438.—
- Hans H. Kirs: **ZADNJO KARTO IZIGRA SMRT**, roman o največjem vohunu dr. Sorgeju, 386 str., polusnje 100.—
- James A. Michener: **SAYONARA**, ljubezenski roman, 234 str., pl. 46.—
- Niko Kuret: **PRAZNIČNO LETO SLOVENCEV**, starosvetne šege in navade 2 knjigi skupaj 589 str., ilustr., pl. 125.—
- Maria-Luise Stangl: **KOZMETIKA ZA VSAK DAN**, 216 str., barv. il., kart. 175.—
- **NARODNE VEZENINE NA SLOVENSKEM**, 190 str., ilustr., kart. 90.—
- Ivan Ivačič: **KUHARSKA KNJIGA**, 340 str., pl. 53.—
- France Planina: **JUGOSLAVIJA**, 184 str., vel. formata, ilustr., kart. 128.—
- William Shirer: **VZPON IN PADEC TRETJEGA RAIHA**, 2 knjigi 1642 str., polusnje 401.—
- Herbert Feis: **CHURCHILL - ROSEVELT - STALIN**, „veliki trije“ iz druge svetovne vojne, 692 str., pl. 120.—
- **SLOVENSKO SLIKARSTVO**, 294 str., barvne reprodukcije velikega formata, pl. 418.—
- Anton Ingolič: **ŠUMIJO GOZDOVI DOMAČI**, roman o kmečkem življenju, 448 str., polusnje 172.—
- Simon Gregorčič: **POEZIJE 1882**, faksimile rokopisa, kart. 142.—
- Frank J. Hardy: **MOČ BREZ SLAVE**, družbeni roman iz sodobne Avstralije, 652 str., pl. 105.—
- Rudolf Hagelstange: **IGRAČA BOGOV**, zapiski trojanskega princa, 332 str., kart. 58.—
- Georgi Karaslavov: **KRISTAVEC**, tragičen roman iz kmečkega življenja, 228 str., pl. 23.—
- Jorge Amado: **KATAKOMBE SYBODE**, roman o boju brazilskega ljudstva za lepše življenje, dve knjigi skupaj 1004 str., ppl. 98.—
- Emile Zola: **ČLOVEK ZVER**, pretresljiv roman iz življenja nesrečnega človeka, 356 str., pl. 63.—
- Charles de Coster: **ULENSPIEGEL**, junaške vesele in slavne dogodivščine, 808 str., ilustr., pl. 138.—
- James F. Cooper: **STEZOSLEDEC**, znani roman iz časov kolonizacije severne Amerike, 576 str., slikovne priloge, ppl. 118.—

Ljubiteljem dobre knjige
zadovoljne božične praznike
in uspešno novo leto

KNJIGARNA
" N A Š A K N J I G A "
CELOVEC, WULFENGASSE

V Irgovini s stroji

MAX TRAUN

PLIBERK - BLEIBURG

- vse poljedelske stroje
- šivalne stroje
- radio-aparate
- kolesa in motorna kolesa po ugodnih cenah in plačilnih pogojih

Vsem odjemalcem zadovoljne božične praznike in uspeha polno novo leto

Za praznike
mного zadovoljstva
in obilo uspehov
v novem letu

želi

DR. FRANCI ZWITTER
O D V E T N I K

Celovec, Bahnhofstraße 38

Krischke & Co.

CELOVEC - KLAGENFURT
Neuer Platz 12

Vam želi prav vesel božič
in mnogo sreče v novem letu

Vesele božične praznike in
srečno novo leto 1970 z željo
za dobro sodelovanje tudi v
bodoče

Erwin Münch

Irgovina z drvni in premogom

CELOVEC - KLAGENFURT
Villacher Straße 187

Zadovoljne praznike
in uspehov polno novo leto

NATIONAL

Splošna zavarovalna delniška družba

Zavarovalni zavod Zveze slovenskih zadrug
in Slovenske kmečke zveze

VSE VRSTE ZAVAROVALNIN

CELOVEC - KLAGENFURT
Sternneckstraße 1, tel. (0-42-22) 82-3-07

Okrajna podružnica:
BELJAK - VILLACH
Ankershofenstraße 4, tel. (0-42-42) 63-60

Stadtgarage

Franz Liegl

- Autoreparaturen
- Wasch- und Schmierstation

KLAGENFURT
Völkermarkter Ring 14 Telefon 85-1-08

Der energiewirtschaftliche Ausbau der Draus schreitet fort

DRAUKRAFTWERK Rosegg - St. Jakob

Installierte Leistung 80.000 kW
Regelarbeitsvermögen 370 Mill. kWh

ist die nächste Draustufe. Sie wird 1973 den Teibetrieb und 1974 den Vollbetrieb aufnehmen. Dann sind nur mehr die beiden letzten Glieder, nämlich die Werke Ferlach und Annabücke, der Kraftwerkskette einzufügen.

Österreichische Draukraftwerke AG

AVSTRIJA

TELEVIZIJA

JUGOSLAVIJA

Sobota, 20. 12.: 15.00 Za otroke — 15.20 Bumerang — 15.45 Kaj lahko postanem — 16.15 Za zbiralce znamk — 17.00 Jazz — 18.00 Tedenski obzornik — 18.25 Kultura aktualno — 18.50 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.30 Čas v sliki in tedenski komentar — 20.06 Šport — 20.15 Velika družinska igra — 21.45 Šport — 22.15 Čas v sliki — 22.25 Zadnja trdnjava.

Nedelja, 21. 12.: 15.30 Za otroke — 16.10 Kontakt — 16.25 Brez nagobčnika — 17.15 Fatty 69 — 18.30 Operni vodič — 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna — 19.30 Šport — 20.15 Povej božičku — 21.30 Čas v sliki — 21.40 Pogled naprej.

Ponedeljek, 22. 12.: 18.00 Kakor so drugi videli — 18.25 Podoba Avstrije — 18.50 Očarljiva Jeannie — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Simon Templar — 21.00 Poštni predal 7000 — 21.10 Telešport — 22.10 Čas v sliki — 22.20 Posebej za vas.

Torek, 23. 12.: 18.00 500 let dunajske nadškofije — 18.25 Kultura aktualno — 18.50 Rinaldo Rinaldini — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 To je gledališče — 21.40 Prosim, odložite — 22.40 Čas v sliki.

Sreda, 24. 12.: 15.00 Za otroke — 15.35 Kako so nastale najlepše božične pesmi — 16.05 Zimska legenda — 17.35 Božični večer — 19.05 Božič z Udom Jürgensem — 19.30 Misli k svetemu večeru — 19.45 Čas v sliki — 20.00 „Profesor Vahnja“, igra — 21.30 Mož v sivem flanelu — 23.30 Madrigalisti iz Prage pojo stare božične pesmi — 23.55 Božičnica.

Četrtek, 25. 12.: 10.55 Božična maša iz Vatikana — 11.55 Urbi et orbi — 15.00 Za otroke — 15.35 Bojazljivec — 15.50 Smeraldina — 17.20 Alpski božič — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Šport — 20.15 Širna dežela, tragičnoredija — 22.00 Čas v sliki — 20.10 Nismo angeli, komedija.

Petek, 26. 12.: 14.25 Glasbena igra za otroke in mladino — 15.45 Za otroke — 17.00 Doktor — 17.55 Zadnji Mohikanec — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Šport — 20.15 Kaj je prišlo tukaj v hišo, veseloigra — 21.55 Čas v sliki — 22.05 Sledi v pesku.

Sobota, 27. 12.: 15.00 Za otroke — 15.10 V deželi laponec — 15.35 Beat-Club — 16.05 Kentucky Jones — 18.00 Tedenski obzornik — 18.25 Kultura aktualno — 18.50 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.30 Čas v sliki in tedenski komentar — 20.06 Šport — 20.15 Zvezde v maneži — 21.45 Šport — 22.15 Čas v sliki — 22.25 Kriminalni film.

Sobota, 20. 12.: 9.35 Šolska oddaja — 17.45 Po domače — 18.15 Veliki potepeh — 19.15 Sprehod skozi čas — 19.40 Za boljši jezik — 20.00 Dnevnik — 20.35 Magazin — 21.35 Rezervirano za smeh — 21.50 Novi rod — 22.40 Kažipot — 23.00 Poročila.

Nedelja, 21. 12.: 9.00 Maždarska oddaja — 9.30 Narodna glasba — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.55 Otróška matineja — 12.20 Kažipot — 18.15 Norčije v operi, ameriški film — 20.00 Dnevnik — 20.35 Humoreska — 21.40 Videofon — 21.55 športni pregled — 22.25 Dnevnik.

Ponedeljek, 22. 12.: 9.35 Šolska oddaja — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.45 Šolska oddaja — 16.45 Madžarska oddaja — 17.45 Mala čarovnica — 18.00 Po Sloveniji — 18.30 Transport ponesrečenca — 18.50 Glasbena dokumentarna oddaja — 19.20 Znanost in mi — 20.00 Dnevnik — 20.35 Skrita pristanišča in letališča — 21.05 Ljubzenska pesem Barneya Kempinskega — 21.55 Koncert ob dnevu Jugoslovanske armade — 22.55 Poročila.

Torek, 23. 12.: 9.35 Šolska oddaja — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.45 Šolska oddaja — 16.40 Oddaja za prosvetne delavce — 17.50 Risanka — 18.00 Lutkovna oddaja — 18.20 Oddaja za italijansko manjšino — 18.40 Torkov večer pod lipo — 19.05 Običje z nami Zagreb — 20.00 Dnevnik — 20.35 Zakon in nered, angleški film.

Sreda, 24. 12.: 17.15 Madžarska oddaja — 17.45 Oddaja za otroke — 18.30 Pisani trak — 18.45 Človek, serijski film — 19.15 Zvezdni trenutki — 20.00 Dnevnik — 20.35 Za vse otroke sveta — 21.35 Thula, nizozemski film — 22.05 Poročila.

Četrtek, 25. 12.: 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 17.15 Veseli tobogan — 17.45 Po Sloveniji — 18.15 Pevski zbor iz Raven na Koroškem — 18.45 Črnske duhovne pesmi — 19.30 Zlati čevljiček — 20.00 Dnevnik — 20.35 Buddenbrookovi — 21.20 Kulturne diagonale — 22.00 Shenandoah — 22.25 Poročila.

Petek, 26. 12.: 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 16.45 Madžarska oddaja — 17.45 Nove dogodivščine Huckleberryja Finna — 18.15 Glasbena oddaja — 19.00 Vse ob svojem času, reportaža — 19.35 Snežna kraljica — 20.00 Dnevnik — 20.35 V zanki, ameriški film.

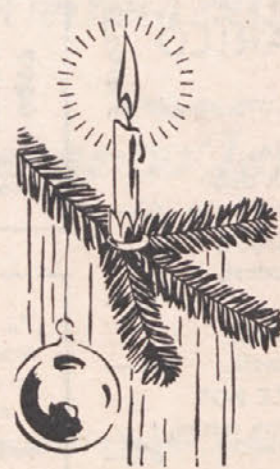
Sobota, 27. 12.: 16.30 Alice v čudni deželi — 17.30 Po domače — 17.45 Prenos športnega dogodka — 19.15 S kamera po svetu: Jahači Arizone — 19.40 Za boljši jezik — 19.45 Snežna kraljica — 20.00 Dnevnik — 20.35 Evrovizijska glasbena oddaja — 21.35 Rezervirano za smeh — 21.50 Novi rod — 22.40 Kažipot — 23.00 Poročila.

Vsem članom in prijateljem lova
prijetne praznike in bogat lovski blagor
v novem letu 1970 želi

Klub
prijateljev
lova

*Vesele božične praznike
in srečno novo leto,
polno delovnih uspehov*

ŽELIJO SVOJIM ODBORNIKOM, ČLANOM IN PRIJATELJEM

● **Hranilnice in posojilnice**

Bilčovs, Borovlje, Celovec,
Dobrla vas, Galicija,
Glinje, Globasnica, Hodiše,
Št. Jakob v Rožu, Št. Janž v Rožu,
Kostanje, Kotmara vas,
Ledince, Št. Lenart pri Sedmih
studencih, Marija na Zili, Pliberk,
Podljubelj, Podravlje, Sele,
Slovenski Šmihel,
Škofiče, Šmarjeta v Rožu,
Šmihel pri Pliberku,
Šteben pri Beljaku, Št. Tomaž,
Velikovec, Vovbre, Ziljska Bistrica,
Želinje, Železna Kapla,
Žvabek

● **Kmečke gospodarske zadruge**

Borovlje,
Brnca s poslovalnico Ratenče,
Dobrla vas, Globasnica,
Št. Jakob v Rožu, Št. Janž v Rožu,
Pliberk
s poslovalnico Šmihel,
Podravlje, Škofiče,
Bela - Železna Kapla

● **Južnokoroška gospodarska zadruga Sinča vas**

● **Živinorejske zadruge**

Globasnica, Libuče,
Št. Primož, Žitara vas

● **Podporno društvo proti požarnim škodam v Selah**

Zveza slovenskih zadrug v Celovcu